

## ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

### ΤΙΤΛΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

#### ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΜΕ ΤΙΤΛΟ

«Αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, επικαιροποίηση της ορολογίας του Αστικού Κώδικα, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του Κώδικα Συμβολαιογράφων και του ν. 4478/2017, για την εναρμόνισή της με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 και λοιπές διατάξεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη των ατόμων με αναπηρία»

Επισπεύδον Υπουργείο: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Στοιχεία επικοινωνίας: 1) Αθανάσιος Παναγιώτου, Διευθυντής Ιδιαίτερου Γραφείου Υφυπουργού Δικαιοσύνης, E-mail: [apanagioutou@justice.gr](mailto:apanagioutou@justice.gr) τηλ: 2131307099

2) Κωνσταντίνος Τσιώλης, Συνεργάτης Υφυπουργού Δικαιοσύνης, Email: [kst.tsiolis@gmail.com](mailto:kst.tsiolis@gmail.com), τηλ: 2131307408

Επιλέξατε από τον παρακάτω κατάλογο τον τομέα ή τους τομείς νομοθέτησης στους οποίους αφορούν οι βασικές διατάξεις της αξιολογούμενης ρύθμισης:

#### ΤΟΜΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ

	(X)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ <sup>1</sup>	
ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΥΝΑ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ <sup>2</sup>	
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ / ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ / ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ <sup>3</sup>	
-	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ <sup>4</sup>	
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΑ ΤΑΞΗ – ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ <sup>5</sup>	X

<sup>1</sup> Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων και Υπουργείου Πολιτισμού & Αθλητισμού.

<sup>2</sup> Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και Υπουργείου Εξωτερικών.

<sup>3</sup> Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Οικονομικών.

<sup>4</sup> Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Υπουργείου Υγείας.

<sup>5</sup> Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Εσωτερικών, Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείου Δικαιοσύνης.

**A. Αιτιολογική έκθεση**

Η «ταυτότητα» της αξιολογούμενης ρύθμισης	
1.	<p>Ποιο ζήτημα αντιμετωπίζει η αξιολογούμενη ρύθμιση;</p> <p><b>ΜΕΡΟΣ Β΄:</b> Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ειδικά για τα άτομα με αναπηρία. Υπογράφηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 2006. Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση και το προαιρετικό πρωτόκολλο με τον ν. 4074/2012 (Α΄88). Στη συνέχεια, με τον ν. 4488/2017 (Α΄137) θεσπίσθηκε ένα γενικό πλαίσιο ρυθμίσεων για την εφαρμογή της Σύμβασης.</p> <p>Στο άρθρο 3 της Σύμβασης θεμελιώνεται η αρχή τη μη διάκρισης ως μια από τις γενικές αρχές της Σύμβασης. Επιπλέον, στο άρθρο 2 της Σύμβασης διευκρινίζεται ρητώς ότι «διακρίσεις βάσει της αναπηρίας σημαίνει οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό βάσει της αναπηρίας, η οποία έχει ως σκοπό ή επίπτωση να εμποδίσει ή να ακυρώσει την αναγνώριση, απόλαυση ή άσκηση, σε ίση βάση με τους άλλους, όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό, ατομικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης και της άρνησης παροχής εύλογης προσαρμογής.», ενώ κατά την παρ. 2 του άρθρου 5 της Σύμβασης «τα συμβαλλόμενα κράτη απαγορεύουν όλες τις διακρίσεις βάσει της αναπηρίας και εγγυώνται στα άτομα με αναπηρία ίση και αποτελεσματική νομική προστασία κατά των διακρίσεων για οποιοδήποτε λόγο.».</p> <p>Εκτιμάται ότι 1,3 δισεκατομμύρια άνθρωποι ή το 16% του παγκόσμιου πληθυσμού αντιμετωπίζουν μια σημαντική αναπηρία σήμερα (<a href="https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health">https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health</a>). Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν ανισότητες στον τομέα της υγείας λόγω του στιγματισμού, των διακρίσεων, της φτώχειας και του αποκλεισμού από την εκπαίδευση και την απασχόληση και από το ίδιο το σύστημα υγείας.</p> <p>Αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι τα άτομα με αναπηρία αποτελούν τη μεγαλύτερη μειονότητα παγκοσμίως, τα δικαιώματα της οποίας παραβιάζονται συστηματικά, είναι αδήριτη η ανάγκη προάσπισης των δικαιωμάτων τους και η επέκταση της προστασίας τους και σε άλλους τομείς πλην της εργασίας και της απασχόλησης.</p>

<sup>6</sup> Τομέας νομοθέτησης επί θεμάτων Υπουργείου Ανάπτυξης & Επενδύσεων, Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας, Υπουργείου Υποδομών & Μεταφορών, Υπουργείου Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων και Υπουργείου Τουρισμού.

Μάλιστα, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και συγκεκριμένα στην παρατήρηση 7 αναφέρεται η απουσία ολοκληρωμένου νομοθετικού πλαισίου που εγγυάται την ίση μεταχείριση και την προστασία από τις διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της παροχής ειδικών μέτρων και εξατομικευμένης υποστήριξης, καθώς και της προστασίας από την άρνηση εύλογων προσαρμογών, ιδίως σε βασικούς τομείς όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική προστασία και η παροχή αγαθών και υπηρεσιών.

Με τον ν. 4443/2016 προστέθηκε στην έννοια των διακρίσεων η διάκριση λόγω χρόνιας πάθησης, όπως επίσης η πολλαπλή διάκριση λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, η άρνηση παροχής εύλογων προσαρμογών και η διάκριση λόγω σχέσης με άτομο με αναπηρία. Η προστασία, ωστόσο, που παρέχει ο εν λόγω νόμος περιορίζεται στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης. Στο άρθρο 24 του ν. 4443/2016 προβλέφθηκε η έκδοση προεδρικού διατάγματος με στόχο την επέκταση της προστασίας που παρέχεται, μεταξύ άλλων, για διακρίσεις λόγω αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, και πέραν των τομέων εργασίας και απασχόλησης, σε άλλους τομείς, ωστόσο δεν έχει εκδοθεί κανένα προεδρικό διάταγμα έως σήμερα παρά το γεγονός ότι με την παρ. 4 του άρθρου 74 του ν. 4488/2017 τέθηκε ρητή προθεσμία για την έκδοσή του.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση επιδιώκεται η κατοχύρωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης πέραν των τομέων της εργασίας και απασχόλησης, όπως προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016 (Α' 232), στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και φορολογικών διευκολύνσεων, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται συναλλακτικά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης και της στέγης. Επίσης, διαμορφώνεται το πλαίσιο για την απαγόρευση των διακρίσεων των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στους ανωτέρω τομείς και θεσπίζεται ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας για τα άτομα που έχουν υπάρξει θύματα τέτοιων διακρίσεων.

**ΜΕΡΟΣ Γ':** Σκοπείται η επικαιροποίηση της ορολογίας των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας, και συγκεκριμένα, η αναδιατύπωση όρων και η αντικατάσταση στερεοτυπικών και υποτιμητικών εκφράσεων σε άρθρα του Αστικού Κώδικα [π.δ. 456/1984, (Α' 164)], του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας [π.δ. 503/1985, (Α' 182)], του Ποινικού Κώδικα [ν. 4619/2019, (Α' 95)], του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας [ν. 4620/2019, (Α' 122)], του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας [ν. 2719/1999, (Α' 97)], του Κώδικα Συμβολαιογράφων [ν. 2830/2000, (Α' 96)] και του ν. 4478/2017 (Α' 91), που εμπεριέχουν αναχρονιστικούς όρους για τα άτομα με αναπηρία που δεν συνάδουν με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας, σύμφωνα με τις Οδηγίες για τη συμπεριληπτική γλώσσα στο πλαίσιο της Στρατηγικής

των Ηνωμένων Εθνών για τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία. (βλ. United Nations (2019) Disability-inclusive language guidelines. (<https://www.ungeneva.org/sites/default/files/2021-01/Disability-Inclusive-Language-Guidelines.pdf>).

Μία από τις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία της 29<sup>ης</sup> Οκτωβρίου 2019, όπως προέκυψε ύστερα από τον εποικοδομητικό διάλογο με την αντιπροσωπεία του ελληνικού κράτους, αφορούσε στη γλώσσα που χρησιμοποιείται στην ελληνική νομοθεσία για τα άτομα με αναπηρία. Ειδικότερα, στην παρατήρηση 5 η Επιτροπή επισημαίνει πως το υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο εξακολουθεί να περιλαμβάνει στοιχεία που συνδέονται με το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας και περιέχει υποτιμητικές εκφράσεις σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία, ενώ στη σύσταση 6c η Επιτροπή συστήνει στην Ελλάδα, σε στενή διαβούλευση και με την ενεργό συμμετοχή των οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία, να εξαλείψει από τη νομοθεσία της τις υποτιμητικές εκφράσεις σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία.

Ως εκ τούτου, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του Μέρους Α', δεν αποσκοπούν στη μεταβολή του πεδίου εφαρμογής των διατάξεων τις οποίες αφορούν, ούτε στην αλλοίωση της ερμηνείας τους, αλλά στον εξορθολογισμό ορολογιών, οι οποίες αναπαράγουν στερεοτυπικές εκφράσεις και έρχονται σε σύγκρουση με τις κοινά αποδεκτές και παγκοσμίως αναγνωρισμένες έννοιες για τα άτομα με αναπηρία.

**ΜΕΡΟΣ Δ':** Επιδιώκεται η βελτίωση της προσβασιμότητας στα δικαστικά κτίρια της χώρας για τα άτομα με αναπηρία, με την προσθήκη ειδικής πρόβλεψης στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών [ν. 4938/2022, (Α' 109)], για τον ορισμό δικαστικού υπαλλήλου στα δικαστήρια και τις δικαστικές υπηρεσίες της χώρας αρμοδίου για ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία. Στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία συστήνεται στην Ελλάδα να διασφαλίσει την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη χωρίς καμία διάκριση. (βλ. παρατήρηση 19 - σύσταση 20, <https://www.ohchr.org/en/documents/concluding-observations/crpdccgrcco1-concluding-observations-initial-report-greece-advance>).

Στο πλαίσιο αυτό, συγκροτήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης σχετική ομάδα εργασίας, στην οποία συμμετείχε και εκπρόσωπος της ΕΣΑμεΑ, και η οποία είχε ως κύριο έργο της την εξέταση του θεσμικού πλαισίου προσβασιμότητας στα δικαστικά κτίρια της χώρας με σκοπό την εξασφάλιση της καθολικής προσβασιμότητας σε αυτά από τους πολίτες.

Επίσης, ρυθμίζεται η απευθείας συμπερίληψη των πολιτών με αναπηρία στους δικαιούχους της παροχής νομικής βοήθειας, χωρίς εισοδηματικά κριτήρια, με στόχο την άμεση και αποτελεσματική πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη.

2.	Γιατί αποτελεί πρόβλημα;
	<p><b>ΜΕΡΟΣ Β΄:</b> Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, οι κυβερνήσεις πρέπει να θεσπίζουν νόμους που προάγουν την ισότητα και καταργούν κάθε μορφή άμεσης ή έμμεσης διάκρισης σε βάρος των ατόμων με αναπηρία. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να προβαίνει σε διακρίσεις: ούτε το κράτος, ούτε οι επιχειρήσεις, ούτε οι πολίτες. Η διάκριση δεν είναι πάντα άμεση, όπως η αποκάλυπτη άρνηση πρόσληψης ενός ατόμου λόγω της αναπηρίας του. Μπορεί να είναι έμμεση, όπως η έλλειψη πρόσβασης για αναπηρικά αμαξίδια σε κτίρια ή η λήψη αποφάσεων για λογαριασμό ενός ατόμου με αναπηρία χωρίς να ζητηθεί η γνώμη του. Για την αποφυγή των έμμεσων διακρίσεων, η νομοθεσία πρέπει να διασφαλίζει την ύπαρξη «εύλογης μέριμνας» για τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. (<a href="https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1741-disability_key%20rights_factsheet_EL.pdf">https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1741-disability_key%20rights_factsheet_EL.pdf</a>)</p> <p>Για τους ανωτέρω λόγους κρίνεται απαραίτητη η ρητή θέσπιση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και φορολογικών διευκολύνσεων, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται συναλλακτικά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης και της στέγης και η πρόβλεψη για τη λήψη μέτρων για την αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στους ανωτέρω τομείς.</p> <p><b>ΜΕΡΟΣ Γ΄:</b> Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου ανταποκρίνεται στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών και συγκεκριμένα, τόσο στην παρατήρηση 5, στην οποία επισημαίνεται πως το ισχύον ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο εξακολουθεί να περιλαμβάνει στοιχεία που συνδέονται με το ιατρικό μοντέλο της αναπηρίας και περιέχει υποτιμητικές εκφράσεις σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία, όσο και στη σύσταση 6c, σύμφωνα με την οποία συστήνεται στην Ελλάδα να εξαλείψει από τη νομοθεσία της τις υποτιμητικές εκφράσεις σε σχέση με τα άτομα με αναπηρία. Παράλληλα, το ζήτημα της αναγκαιότητας της εξάλειψης των στερεοτυπικών εκφράσεων έχει αναδειχθεί και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς έχουν εκδοθεί ειδικές Οδηγίες για τη χρήση της γλώσσας και τη συμπεριληπτική επικοινωνία τόσο από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.</p> <p><b>ΜΕΡΟΣ Δ΄:</b></p> <p>Άρθρο 22: Στο πλαίσιο του άρθρου 9 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, προβλέπεται η υποχρέωση των κρατών-μερών να</p>

εξασφαλίζουν την άμεση πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις κτιριακές εγκαταστάσεις που είναι ανοιχτές στο κοινό, και ταυτόχρονα η λήψη εκτάκτων μέτρων για την εξάλειψη οποιουδήποτε εμποδίου και φραγμού πλήττει την προσβασιμότητα. Παράλληλα, το άρθρο 13 της Σύμβασης ορίζει την υποχρέωση για λήψη μέτρων από τα κράτη-μέρη με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη των ατόμων με αναπηρία, σε ίση βάση με τους άλλους. Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου επιχειρεί να βελτιώσει τις συνθήκες προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία σε όλα τα δικαστικά μέγαρα της χώρας, τροποποιώντας τον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών (ν. 4938/2022, Α' 109). Συγκεκριμένα, σε αντιστοιχία με τον ν. 4488/2017 (Α' 137), ο οποίος στο άρθρο 71 προβλέπει τον ορισμό Επιμέρους Σημείων Αναφοράς για την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ, προτείνεται να οριστεί σε κάθε δικαστήριο ή εισαγγελία της χώρας υπεύθυνος για ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία, ενημέρωσής τους, και διευκόλυνσης της εξυπηρέτησής τους, με σκοπό τη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων τους.

**Άρθρα 23 – 24:** Με την παρ. 1 του άρθρου 20 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα κάθε προσώπου σε δικαστική ακρόαση και προστασία των δικαιωμάτων και των έννομων συμφερόντων του. Επίσης, στο άρθρο 21 του Συντάγματος κατοχυρώνεται η προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία και συγκεκριμένα το δικαίωμά τους να απολαμβάνουν μέτρα που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας. Παράλληλα, κατά την παρ. 1 του άρθρου 25 του Συντάγματος η αρχή του κοινωνικού κράτους τελεί υπό την εγγύηση του κράτους και όλα τα κρατικά όργανα οφείλουν να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος της δικαστικής ακρόασης και προστασίας εξακολουθεί να εξαρτάται από τους οικονομικούς πόρους του ενδιαφερόμενου προσώπου. Η εξάρτηση όμως της πρόσβασης στη δικαιοσύνη από την οικονομική κατάσταση μπορεί να οδηγήσει σε πλημμελή άσκηση ή και αδυναμία ασκήσεως του συνταγματικού δικαιώματος, προς βλάβη των δικαιωμάτων των αδύναμων προσώπων. Για τον λόγο αυτό και με δεδομένες τις αντικειμενικά αυξημένες οικονομικές ανάγκες και δαπάνες των ατόμων με αναπηρία επιτάσσεται η επέκταση της νομικής βοήθειας χωρίς εισοδηματικά κριτήρια ένταξης σε άτομα με αναπηρία για την πραγμάτωση συνταγματικών επιταγών και την εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεών μας. Παράλληλα, κατά το άρθρο 13 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρία αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σε ίση βάση με τους άλλους, συμπεριλαμβανόμενης και της παροχής διευκολύνσεων, προκειμένου να διευκολυνθεί ο αποτελεσματικός ρόλος τους ως άμεσων και έμμεσων συμμετεχόντων και ως μαρτύρων, σε όλες τις νομικές

	<p>διαδικασίες, συμπεριλαμβανόμενων και των ανακριτικών και λοιπών προκαταρκτικών σταδίων. Τέλος, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία συστήνεται στην Ελλάδα να διασφαλίσει την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη χωρίς καμία διάκριση και να εξασφαλίσει πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες και νομική βοήθεια σε όλους τους πολίτες (βλ. παρατήρηση 19 - σύσταση 20). Με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις επιδιώκεται η άμεση και αποτελεσματική πρόσβασή των ατόμων με αναπηρία στη δικαιοσύνη, με την απευθείας συμπερίληψη τους στους δικαιούχους της παροχής νομικής βοήθειας, χωρίς εισοδηματικά κριτήρια.</p>
3.	<p>Ποιους φορείς ή πληθυσμιακές ομάδες αφορά;</p> <p>Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου απευθύνεται στο σύνολο του πληθυσμού, καθώς προάγει κουλτούρα ισότητας και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και προωθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας στην κοινωνία. Απώτερος στόχος είναι η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, αλλά και των δημοσίων φορέων και αρχών της χώρας, σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και η υιοθέτηση της συμπεριληπτικής γλώσσας, δηλαδή ενός τρόπου έκφρασης που να μην στιγματίζει συγκεκριμένα ανθρώπινα χαρακτηριστικά με βάση στερεότυπα, αλλά να τα αντιμετωπίζει ως στοιχεία της ανθρώπινης ποικιλομορφίας που γίνονται σεβαστά.</p> <p style="text-align: center;">Η αναγκαιότητα της αξιολογούμενης ρύθμισης</p>
4.	<p>Το εν λόγω ζήτημα έχει αντιμετωπιστεί με νομοθετική ρύθμιση στο παρελθόν;</p> <p style="text-align: center;">ΝΑΙ <input type="checkbox"/> ΟΧΙ <input checked="" type="checkbox"/></p> <p>Εάν ΝΑΙ, ποιο είναι το ισχύον νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το ζήτημα;</p> <p>παρ. 2 άρθρου 3 και άρθρο 24 του ν. 4443/2016 (Α' 232)  άρθρα 331, 917, 1667, 1735, 1736, 1745 Αστικού Κώδικα [π.δ. 456/1984, (Α' 164)]  άρθρα 253 και 408 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας [π.δ. 503/1985, (Α' 182), ΚΠολΔ]  παρ. 1 άρθρου 69, παρ. 4 άρθρου 105B, παρ. 1 άρθρου 123 Ποινικού Κώδικα [ν. 4619/2019, (Α' 95)]  άρθρα 209, 219, 229, 382 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας [ν. 4620/2019, (Α' 122)]  άρθρο 137 Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας [ν. 2717/1999, (Α' 97)]  άρθρο 10 Κώδικα Συμβολαιογράφων [ν. 2830/2000, (Α' 96)]  άρθρο 69 ν. 4478/2017 (Α' 91)</p>

	<p>άρθρο 17 Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών (ν. 4938/2022, Α' 109)</p> <p>άρθρα 1, 2 και 5 ν. 3226/2004 (Α' 24)</p>	
5.	<p>Γιατί δεν είναι δυνατό να αντιμετωπιστεί στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας</p>	
	<p>i) με αλλαγή προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης;</p>	<p>Απαιτείται ψήφιση τυπικού νόμου. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν παρέχει εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση προεδρικού διατάγματος, υπουργικής απόφασης ή άλλης κανονιστικής πράξης με αντικείμενο που εμπίπτει στα ρυθμιζόμενα με τις προτεινόμενες διατάξεις.</p>
	<p>ii) με αλλαγή διοικητικής πρακτικής συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας;</p>	<p>Οι στόχοι που επιδιώκονται με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν με αλλαγή διοικητικής πρακτικής, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας νέας ερμηνευτικής προσέγγισης της υφιστάμενης νομοθεσίας.</p>
	<p>iii) με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων;</p>	<p>Οι στόχοι που επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν με διάθεση περισσότερων ανθρώπινων και υλικών πόρων.</p>

<p>Συναφείς πρακτικές</p>	
6.	<p>Έχετε λάβει υπόψη συναφείς πρακτικές;      ΝΑΙ <input checked="" type="checkbox"/>      ΟΧΙ <input type="checkbox"/></p> <p>Εάν ΝΑΙ, αναφέρατε συγκεκριμένα:</p>
<p>i) σε άλλη/ες χώρα/ες της Ε.Ε. ή του ΟΟΣΑ:</p>	<p>Έχουν ληφθεί υπόψη πρακτικές που ακολουθούνται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.</p> <p>Ενδεικτικά, εξετάστηκαν ορισμοί σχετικά με την ορολογία που πρέπει να χρησιμοποιείται όταν γίνεται αναφορά σε άτομα με αναπηρία, που εξέδωσε ο οργανισμός «British Deaf Association». Πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους οργανισμούς ατόμων με αναπηρία του Ηνωμένου Βασιλείου με επικεφαλής άτομα από την κοινότητα κωφών.</p>





	<p>(βλ. Factsheet – Definitions. British Deaf Association.),  <a href="https://www.derbyshire.gov.uk/site-elements/documents/pdf/social-health/adult-care-and-wellbeing/disability-support/hearing-impaired/british-deaf-association-definitions-of-hearing-impairments.pdf">https://www.derbyshire.gov.uk/site-elements/documents/pdf/social-health/adult-care-and-wellbeing/disability-support/hearing-impaired/british-deaf-association-definitions-of-hearing-impairments.pdf</a>)</p>
<p>ii) σε όργανα της Ε.Ε.:</p>	<p>Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει εκδώσει οδηγό με κατευθύνσεις σχετικά με τη χρήση της γλώσσας και των οπτικών μέσων στις επικοινωνίες που αφορούν σε εσωτερικά σημειώματα, προκηρύξεις θέσεων, δημοσιεύσεις, άρθρα και εικόνες, καθημερινή γλώσσα, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και δικτυακούς τόπους, εκπαιδευτικά σεμινάρια, καθώς επίσης και παρουσιάσεις και αφίσες. Οι συστάσεις που αφορούν στη «διοικητική γλώσσα» αποσκοπούν στην καλλιέργεια και επικράτηση μιας γλώσσας χωρίς προκαταλήψεις, η οποία αποφεύγει τα στερεότυπα και τις αναφορές σε άσχετες λεπτομέρειες, αναγνωρίζοντας τις θετικές ιδιότητες όλων. Οι κατευθυντήριες γραμμές που αναφέρονται στα άτομα με αναπηρία επισημαίνουν τα εξής:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• χρήση γλώσσας που αναφέρεται στο άτομο,</li> <li>• έμφαση στην ατομικότητα και τις ικανότητες και όχι στην αναπηρία,</li> <li>• αποφυγή εκφράσεων όπως «πάσχει από» και παθητικές λέξεις όπως «θύμα»,</li> <li>• αποφυγή εκφράσεων που ορίζουν την αναπηρία ως περιορισμό,</li> <li>• μη χρήση συλλογικών ουσιαστικών όπως «οι κωφοί»,</li> <li>• υπόμνηση ότι η μεγαλύτερη πλειοψηφία των αναπηριών είναι αόρατες.</li> </ul> <p>(Inclusive Communication in the GSC.2018. Council of the European Union. Βλ. <a href="https://www.consilium.europa.eu/media/35446/en_brochure-inclusive-communication-in-the-gsc.pdf">https://www.consilium.europa.eu/media/35446/en_brochure-inclusive-communication-in-the-gsc.pdf</a>).</p> <p>Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εκδώσει ειδικό οδηγό για τη χρήση της γλώσσας. Οι Οδηγίες που αφορούν στα άτομα με αναπηρία είναι οι ακόλουθες:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• επιλογή γλώσσας που εστιάζει στο άτομο,</li> <li>• εστίαση στην ατομικότητα και στις ικανότητες του ατόμου,</li> <li>• αποφυγή εκφράσεων όπως «υποφέρει από» ή «είναι θύμα»,</li> <li>• αποφυγή όρων που ορίζουν την αναπηρία ως περιορισμό,</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• μη χρήση συλλογικών όρων και</li> <li>• υπόμνηση ότι η μεγάλη πλειοψηφία αναπηριών είναι αόρατες.</li> </ul> <p>(<a href="https://www.europarl.europa.eu/contracts-and-grants/files/grants/media-and-events/en-annex-9-inclusive-communication-guidelines-of-the-european-parliament.pdf">https://www.europarl.europa.eu/contracts-and-grants/files/grants/media-and-events/en-annex-9-inclusive-communication-guidelines-of-the-european-parliament.pdf</a>)</p>
<p>iii) σε διεθνείς οργανισμούς:</p>	<p>Η Διεθνής Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ αποτελεί το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές κείμενο για τα ανθρώπινα δικαιώματα και κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 (Α' 88). Η βασική αρχή που εισάγεται είναι ότι η γλώσσα που πρέπει να χρησιμοποιείται για τα άτομα με αναπηρία είναι μια γλώσσα συμπεριληπτική (inclusive language) που θα δίνει έμφαση πρώτα στο άτομο και όχι στην αναπηρία του, παραμερίζοντας ξεπερασμένες και υποτιμητικές για τα άτομα με αναπηρία έννοιες, προερχόμενες αφενός από την ιατρική προσέγγιση για την αναπηρία και αφετέρου από στερεότυπα και προκαταλήψεις για τα άτομα με αναπηρία.</p> <p>Ειδικότερα στα άρθρα 4, 8, 9, 12, 13 της Σύμβασης του ΟΗΕ προβλέπεται ενδεικτικά η υποχρέωση των κρατών-μελών:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. να διασφαλίζουν και να προάγουν την πλήρη υλοποίηση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών για όλα τα άτομα με αναπηρία, χωρίς διακρίσεις οποιουδήποτε είδους βάσει της αναπηρίας,</li> <li>2. να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των νομοθετικών, προκειμένου να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν τους ισχύοντες νόμους, τους κανονισμούς, τα έθιμα και τις πρακτικές που συνιστούν διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρία,</li> <li>3. να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σε όλη την κοινωνία, και στο οικογενειακό επίπεδο, σχετικά με τα άτομα με αναπηρία και να ενθαρρύνουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των ατόμων με αναπηρία,</li> <li>4. να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να παρέχουν πρόσβαση στα άτομα με αναπηρία, σε σχέση με την υποστήριξη που μπορεί να χρειάζονται κατά την άσκηση της ικανότητάς τους για δικαιοπραξία,</li> <li>5. να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρία αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σε ίση βάση με τους άλλους.</li> </ol>

	<p>Επιπρόσθετα, το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών στη Γενεύη εκπόνησε τον Ιανουάριο του 2021 οδηγίες για τη συμπεριληπτική γλώσσα στο πλαίσιο της Στρατηγικής των Ηνωμένων Εθνών για τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία του 2019 (Disability Inclusion Strategy). Η Στρατηγική περιλαμβάνει ειδικό δείκτη, τον δείκτη 15, σχετικά με την επικοινωνία, που απαιτεί οι εσωτερικές και εξωτερικές επικοινωνίες να γίνονται με τρόπο που σέβεται τα άτομα με αναπηρία.</p> <p>Σύμφωνα με τις εν λόγω Οδηγίες Συμπεριληπτικής Γλώσσας για την Αναπηρία (Disability-inclusive language guidelines), η γλώσσα που οφείλουμε να χρησιμοποιούμε όταν αναφερόμαστε στα άτομα με αναπηρία πρέπει να βασίζεται στις ακόλουθες πέντε αρχές:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. έμφαση στο άτομο και όχι στην αναπηρία,</li> <li>2. αποφυγή χρήσης «ετικετών» και στερεοτύπων,</li> <li>3. μη χρήση συγκαταβατικών ευφημισμών,</li> <li>4. η αναπηρία δεν είναι ασθένεια ή πρόβλημα,</li> <li>5. χρήση ορθής γλώσσας όχι μόνο στον γραπτό λόγο αλλά και στον προφορικό και ανεπίσημο λόγο.</li> </ol> <p>(United Nations (2019). Disability-inclusive language guidelines. <a href="https://www.ungeneva.org/sites/default/files/2021-01/Disability-Inclusive-Language-Guidelines.pdf">https://www.ungeneva.org/sites/default/files/2021-01/Disability-Inclusive-Language-Guidelines.pdf</a>)</p>
--	---

Στόχοι αξιολογούμενης ρύθμισης																												
7.	Σημειώστε ποιοι από τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών επιδιώκονται με την αξιολογούμενη ρύθμιση																											
<input type="checkbox"/>  <input type="checkbox"/>  <input type="checkbox"/>	<table border="0"> <tr> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input checked="" type="checkbox"/></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> <td><input type="checkbox"/></td> <td></td> </tr> </table>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>			<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input checked="" type="checkbox"/>			<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>	
	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>																					
	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input checked="" type="checkbox"/>																					
	<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>		<input type="checkbox"/>																					

	 
8.	Ποιοι είναι οι στόχοι της αξιολογούμενης ρύθμισης;
i) βραχυπρόθεσμοι:	<p><b>ΜΕΡΟΣ Γ΄:</b> Η επικαιροποίηση της ορολογίας των βασικών νομοθετημάτων, και συγκεκριμένα, η αναδιατύπωση όρων και η αντικατάσταση υποτιμητικών και στερεοτυπικών εκφράσεων για τα άτομα με αναπηρία, στον Αστικό Κώδικα, στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στον Ποινικό Κώδικα, στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, στον Κώδικα Συμβολαιογράφων, και στον ν. 4478/2017.</p> <p><b>ΜΕΡΟΣ Δ΄:-</b> Η βελτίωση της προσβασιμότητας στα δικαστικά μέγαρα της χώρας για τα άτομα με αναπηρία, με την ενσωμάτωση σχετικής πρόβλεψης στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών.          - Η συμπερίληψη των πολιτών με αναπηρία στον κατάλογο δικαιούχων νομικής βοήθειας και η εύκολη και αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων τους στο δικαιοσύνη σύστημα της χώρας.</p>
ii) μακροπρόθεσμοι:	<p><b>ΜΕΡΟΣ Β΄:</b> Η αξιολογούμενη ρύθμιση του άρθρου 1 αποσκοπεί στην προαγωγή της ισότητας και την κατάργηση κάθε μορφής άμεσης ή έμμεσης διάκρισης σε βάρος των ατόμων με αναπηρία και στην προώθηση της πλήρους και ισότιμης συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας.</p> <p><b>ΜΕΡΗ Γ΄ ΚΑΙ Δ΄:</b> Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου ανταποκρίνεται στις επιταγές των άρθρων 4, 8, 9, 12, 13 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, προάγοντας τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας. Ανταποκρίνεται επίσης στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, οι οποίες αφορούν στη γλώσσα που χρησιμοποιείται στην ελληνική νομοθεσία για τα άτομα με αναπηρία, και ειδικότερα στην αναχρονιστική ορολογία που χρησιμοποιείται για τα άτομα με αναπηρία και στην ανάγκη εξάλειψής της από την ελληνική νομοθεσία.</p> <p>Επιπρόσθετα, στοχεύει στην ενίσχυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία προς την κατεύθυνση της διασφάλισης της αποτελεσματικής πρόσβασής τους στη δικαιοσύνη (άρθρο 13 της Σύμβασης του ΟΗΕ).</p>

Κατ' άρθρο ανάλυση αξιολογούμενης ρύθμισης	
14.	Σύνοψη στόχων κάθε άρθρου
<i>Άρθρο</i>	<i>Στόχος</i>
<b>Άρθρο 1</b>	Προσδιορίζεται ο σκοπός του σχεδίου νόμου που συνίσταται στην προώθηση της πλήρους συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας μέσω της κατοχύρωσης της γενικής αρχής της ίσης μεταχείρισης, στην απαλοιφή υποτιμητικών και στερεοτυπικών εκφράσεων για τα άτομα με αναπηρία στα βασικά νομοθετήματα και την εναρμόνισή τους με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 (Α' 88) και στην άμεση και αποτελεσματική πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στη δικαιοσύνη.
<b>Άρθρο 2</b>	Προσδιορίζεται το αντικείμενο του σχεδίου νόμου που συνίσταται στη τροποποίηση του ν. 4443/2016 (Α' 232) με τη ρητή θέσπιση της γενικής αρχής της ίσης μεταχείρισης για τα άτομα με αναπηρία ή χρόνια πάθηση, στην επικαιροποίηση της ορολογίας στον Αστικό Κώδικα, τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, τον Ποινικό Κώδικα, τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, τον Κώδικα Συμβολαιογράφων και τον ν. 4478/2017 (Α' 91), στην προσθήκη ειδικής πρόβλεψης στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών [ν. 4938/2022 (Α' 109)], για τον ορισμό δικαστικού υπαλλήλου στα δικαστήρια και τις δικαστικές υπηρεσίες της χώρας αρμοδίου για ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και στην απευθείας συμπερίληψη των πολιτών με αναπηρία στους δικαιούχους της παροχής νομικής βοήθειας.
<b>Άρθρο 3</b>	Με την προτεινομένη ρύθμιση κατοχυρώνεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης πέραν των τομέων της εργασίας και απασχόλησης, όπως προβλέπεται στην παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016 (Α' 232), στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και φορολογικών διευκολύνσεων, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται συναλλακτικά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης και της στέγης. Επιπλέον, παρέχεται εξουσιοδότηση για την έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Επικρατείας που είναι αρμόδιος για τον

	<p>Συντονιστικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του άρθρου 69 του ν. 4488/2017 (Α' 137), των Υπουργών, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού για τον προσδιορισμό των απαραίτητων μέτρων για την αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στους ανωτέρω τομείς.</p> <p>Τέλος, σε εναρμόνιση με τα ανωτέρω, διορθώνεται και η εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 24 του ν. 4443/2016 με τη διαγραφή των όρων «αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης».</p>
<b>Άρθρο 4</b>	<p>Ο όρος «κωφάλαλος» είναι αναχρονιστικός και η χρήση του κρίνεται ότι αποτελεί προσβολή για την κοινότητα των κωφών και βαρηκόων. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή του από ορολογία που ακολουθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και ανταποκρίνεται στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σε άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα, όπως τις Οδηγίες για συμπεριληπτική γλώσσα που έχουν εκδοθεί από το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών στη Γενεύη στο πλαίσιο της Στρατηγικής των Ηνωμένων Εθνών για τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία (Disability Inclusion Strategy) και τις Ειδικές Οδηγίες για τη χρήση της γλώσσας και τη συμπεριληπτική επικοινωνία από όργανα της Ε.Ε..</p>
<b>Άρθρο 5</b>	<p>Αντικαθίσταται η λέξη «κωφάλαλους» από τις λέξεις «μη ομιλούντες κωφούς», ακολουθώντας τα πρότυπα της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία, τις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα.</p>
<b>Άρθρο 6</b>	<p>Εκφράσεις όπως «του πάσχοντος» και «πάσχει από» προέρχονται από το ιατρικό μοντέλο και δεν συνάδουν με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας. Κρίνεται προτιμότερο να αντικατασταθούν από ορολογία που δίνει έμφαση στο ίδιο το άτομο και όχι στην αναπηρία. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή τους με ορολογία που ακολουθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και ανταποκρίνεται στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σε άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα.</p>

<b>Άρθρο 7</b>	Ο όρος «κουφός» είναι υποτιμητικός όρος που βασίζεται σε αναχρονιστικές αντιλήψεις για τους κωφούς ή βαρηκόους. Συντηρεί στερεότυπα και προκαταλήψεις για τα άτομα με αναπηρία. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή του από τη λέξη «κωφός».
<b>Άρθρο 8</b>	Σε εναρμόνιση με την τροποποίηση του άρθρου 1735 ΑΚ, που εισάγεται με το άρθρο 4 της προτεινόμενης ρύθμισης, η λέξη «κουφός» αντικαθίσταται από τη λέξη «κωφός».
<b>Άρθρο 9</b>	Οι λέξεις «άλαλος» και «κωφάλαος» προωθούν στερεότυπα που προσβάλλουν τα άτομα με αναπηρία. Για τον λόγο αυτό, η λέξη «άλαλος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», που αναφέρεται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία. Επιπλέον, η λέξη «κωφάλαος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλών κωφός».
<b>Άρθρο 10</b>	Οι λέξεις «κουφός, άλαλος, κωφάλαος» προωθούν στερεότυπα που προσβάλλουν τα άτομα με αναπηρία. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή τους με ορολογία που ακολουθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και ανταποκρίνεται στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σε άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα. Ειδικότερα, οι λέξεις «άλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», που αναφέρονται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία.
<b>Άρθρο 11</b>	Οι όροι «δεν έχει χέρια» και «κουφός, άλαλος, κωφάλαος» προωθούν «ετικέτες» και στερεότυπα που προσβάλλουν τα άτομα με αναπηρία. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή τους με ορολογία που ακολουθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και ανταποκρίνεται στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σε άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα.
<b>Άρθρο 12</b>	Εκφράσεις όπως «πάσχουν από» προέρχονται από το ιατρικό μοντέλο και δεν συνάδουν με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας. Είναι προτιμότερο να αντικατασταθούν από ορολογία που δίνει έμφαση στο ίδιο το άτομο και όχι στην αναπηρία. Η αναπηρία δεν είναι ασθένεια ή πρόβλημα. Για τον λόγο αυτό

	<p>προτείνεται η αντικατάσταση των εκφράσεων με ορολογία που ακολουθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και ανταποκρίνεται στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σε άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα.</p>
<b>Άρθρο 13</b>	<p>Εκφράσεις όπως «πάσχουν από» προέρχονται από το ιατρικό μοντέλο και δεν συνάδουν με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας. Είναι προτιμότερο να αντικατασταθούν με ορολογία που θα δίνει έμφαση στο ίδιο το άτομο και όχι στην αναπηρία. Η αναπηρία δεν είναι ασθένεια ή πρόβλημα. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάσταση των εκφράσεων με ορολογία που ακολουθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας και ανταποκρίνεται στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σε άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα.</p>
<b>Άρθρο 14</b>	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση, αντικαθίστανται οι λέξεις «πάσχει από» από τη λέξη «έχει», καθώς κρίνεται ότι προέρχονται από το ιατρικό μοντέλο και δεν συνάδουν με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας. Είναι σκοπιμότερο να αντικατασταθούν με ορολογία που δίνει έμφαση στο ίδιο το άτομο και όχι στην αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 15</b>	<p>Η λέξη «παράφρονας» αποτελεί αναχρονιστικό και προσβλητικό όρο για τα άτομα με ψυχοκοινωνικές αναπηρίες. Προτείνεται η διαγραφή του, καθώς προσκρούει στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα άτομα με αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 16</b>	<p>Η λέξη «άλαλος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», που αναφέρεται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 17</b>	<p>Η λέξη «άλαλος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», που αναφέρεται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 18</b>	<p>Οι όροι «κουφοί, άλαλοι» προωθούν «ετικέτες» και στερεότυπα που προσβάλλουν τα άτομα με αναπηρία. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάσταση των εκφράσεων αυτών από ορολογία που ακολουθεί τη δικαιωματική προσέγγιση της</p>



	<p>αναπηρίας και ανταποκρίνεται στις επιταγές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με αναπηρία, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, καθώς και σε άλλα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα. Ειδικότερα, ο όρος «άλαλος» αντικαθίσταται από τον όρο «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», ο οποίος αναφέρεται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 19</b>	<p>Οι όροι «κουφοί, άλαλοι, κωφάλαλοι» προωθούν «ετικέτες» και στερεότυπα που προσβάλλουν τα άτομα με αναπηρία και για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή τους. Ειδικότερα, ο όρος «άλαλος» αντικαθίσταται από τον όρο «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», ο οποίος αναφέρεται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 20</b>	<p>Οι όροι «κουφός, άλαλος, κωφάλαλος» προωθούν «ετικέτες» και στερεότυπα που προσβάλλουν τα άτομα με αναπηρία και για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή τους. Ειδικότερα, ο όρος «άλαλος» αντικαθίσταται από τον όρο «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», ο οποίος αναφέρεται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 21</b>	<p>Ο όρος «άλαλος» είναι αναχρονιστικός και η χρήση του προσβλητική και υποτιμητική και για τον λόγο αυτό προτείνεται η αντικατάστασή του. Συγκεκριμένα, ο όρος «άλαλος» αντικαθίσταται από τον όρο «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», ο οποίος αναφέρεται στα άτομα που χρησιμοποιούν εναλλακτική μέθοδο επικοινωνίας και πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στις ευνοϊκές διατάξεις των βασικών κωδίκων της ελληνικής νομοθεσίας που περιλαμβάνουν ειδικές ρυθμίσεις για τα άτομα με αναπηρία.</p>
<b>Άρθρο 22</b>	<p>Στην περ. β) της παρ. 7 του άρθρου 17 του ν. 4938/2022 (Α'109) του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών, προστίθεται υποπερ. βιβ), με την οποία ορίζεται υπεύθυνος υπάλληλος στα δικαστικά κτίρια της χώρας για την εξυπηρέτηση, την ενημέρωση, αλλά και τη διευκόλυνση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία, σε αντιστοιχία με τον ν. 4488/2017 (ο οποίος στο άρθρο 71 προβλέπει τον ορισμό</p>

	<p>Επιμέρους Σημείων Αναφοράς για την παρακολούθηση εφαρμογής της Σύμβασης του Ο.Η.Ε.).</p> <p>Με τον τρόπο αυτό, επιτυγχάνεται η περαιτέρω εναρμόνιση με τις αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, και συγκεκριμένα η υιοθέτηση των προβλέψεων του άρθρου 13 για τη προσβασιμότητα στη δικαιοσύνη, κατά το οποίο, τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρία αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σε ίση βάση με τους άλλους, προκειμένου να διευκολυνθεί ο αποτελεσματικός ρόλος τους ως άμεσων και έμμεσων συμμετεχόντων και ως μαρτύρων, σε όλες τις νομικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανόμενων και των ανακριτικών και λοιπών προκαταρκτικών σταδίων.</p>
<p><b>Άρθρο 23</b></p>	<p>Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται ότι στους δικαιούχους νομικής βοήθειας χωρίς εισοδηματικά όρια και περιορισμούς εντάσσονται και οι πολίτες με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω. Με δεδομένες τις αντικειμενικά αυξημένες οικονομικές ανάγκες και δαπάνες των ατόμων με αναπηρία επιτάσσεται η επέκταση της ένταξής τους στη νομική βοήθεια, χωρίς εισοδηματικά κριτήρια, για την πραγμάτωση των συνταγματικών επιταγών και την εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεων της Ελλάδας. Κατά το άρθρο 13 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να διασφαλίζουν στα άτομα με αναπηρία αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη, σε ίση βάση με τους άλλους, συμπεριλαμβανόμενης και της παροχής διαδικαστικών και κατάλληλων για την ηλικία διευκολύνσεων, προκειμένου να διευκολυνθεί ο αποτελεσματικός ρόλος τους ως άμεσων και έμμεσων συμμετεχόντων και ως μαρτύρων, σε όλες τις νομικές διαδικασίες συμπεριλαμβανόμενων και των ανακριτικών και λοιπών προκαταρκτικών σταδίων. Τέλος, στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία συστήνεται στην Ελλάδα να διασφαλίσει την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη χωρίς καμία διάκριση και να εξασφαλίσει πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες και νομική βοήθεια σε όλους τους πολίτες. (παρατήρηση 19- σύσταση 20).</p> <p>Σκοπός της ρύθμισης είναι η ενίσχυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία μέσω της διασφάλισης της καθολικής και αποτελεσματικής πρόσβασής τους στη δικαιοσύνη, σε εναρμόνιση και με το άρθρο 13 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και τις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών.</p>

	Μάλιστα, προς περαιτέρω διευκόλυνση της πρόσβασής τους στη δικαιοσύνη προβλέπεται πως το εκάστοτε αρμόδιο όργανο, μπορεί, αν κριθεί αναγκαίο, να διορίζει δικηγόρο αυτεπαγγέλτως.
<b>Άρθρο 24</b>	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προστίθεται δεύτερο εδάφιο στην παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 3226/2004 (Α' 24), στο οποίο ορίζονται τα απαραίτητα δικαιολογητικά που πιστοποιούν το ποσοστό αναπηρίας των δικαιούχων νομικής βοήθειας που είναι πολίτες με αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω.
<b>Άρθρο 25</b>	Με την αξιολογούμενη ρύθμιση προβλέπεται η συμπερίληψη των πολιτών με αναπηρία σε ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω στους δικαιούχους της παροχής συμβουλευτικής βοήθειας επί ποινικών υποθέσεων. Στις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία συστήνεται στην Ελλάδα να διασφαλίσει την αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη χωρίς καμία διάκριση και να εξασφαλίσει πρόσβαση σε νομικές υπηρεσίες και νομική βοήθεια σε όλους τους πολίτες (παρατήρηση 19 - σύσταση 20). Κατά συνέπεια, σκοπός της ρύθμισης είναι η ενίσχυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία μέσω της διασφάλισης της καθολικής και αποτελεσματικής πρόσβασής τους στη δικαιοσύνη, σε εναρμόνιση και με το άρθρο 13 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και τις Τελικές Παρατηρήσεις και Συστάσεις της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών.
<b>Άρθρο 26</b>	Ορίζεται η έναρξη ισχύος του παρόντος.

#### Δ. Έκθεση γενικών συνεπειών

18.	Οφέλη αξιολογούμενης ρύθμισης
-----	-------------------------------

		ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΟΦΕΛΗ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΑΜΕΣΑ	Αύξηση εσόδων				
		Μείωση δαπανών				
		Εξοικονόμηση χρόνου				
		Μεγαλύτερη αποδοτικότητα / αποτελεσματικότητα	X			

	ΕΜΜΕΣΑ	Άλλο				
		Βελτίωση παρεχόμενων υπηρεσιών	X			
		Δίκαιη μεταχείριση πολιτών	X			
		Αυξημένη αξιοπιστία / διαφάνεια θεσμών	X			
		Βελτιωμένη διαχείριση κινδύνων				
Άλλο						

#### Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

Με τις αξιολογούμενες ρυθμίσεις επιδιώκονται η απρόσκοπτη και πλήρης συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην οικονομική και κοινωνική ζωή, η ενίσχυση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία προς την κατεύθυνση της διασφάλισης της αποτελεσματικής πρόσβασής τους στη δικαιοσύνη και της καταπολέμησης στερεοτύπων και προκαταλήψεων με απώτερο στόχο την προαγωγή θετικών αντιλήψεων και κοινωνικής ευαισθητοποίησης προς τα άτομα με αναπηρία.

19.	Κόστος αξιολογούμενης ρύθμισης
-----	--------------------------------

		ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΟΣΤΟΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	Σχεδιασμός / προετοιμασία				
		Υποδομή / εξοπλισμός				
		Προσλήψεις / κινητικότητα				
		Ενημέρωση εκπαίδευση εμπλεκόμενων				
		Άλλο				
	ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ & ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	Στήριξη και λειτουργία διαχείρισης				
		Διαχείριση αλλαγών κατά την εκτέλεση				
		Κόστος συμμετοχής στη νέα ρύθμιση				

		Άλλο					
--	--	------	--	--	--	--	--

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

20.	Κίνδυνοι αξιολογούμενης ρύθμισης
-----	----------------------------------

			ΘΕΣΜΟΙ, ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ	ΑΓΟΡΑ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	ΦΥΣΙΚΟ, ΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΡΥΘΜΙΣΗΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	Αναγνώριση / εντοπισμός κινδύνου					
		Διαπίστωση συνεπειών κινδύνων στους στόχους					
		Σχεδιασμός αποτροπής / αντιστάθμισης κινδύνων					
		Άλλο					
	ΜΕΙΩΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	Πιλοτική εφαρμογή					
		Ανάδειξη καλών πρακτικών κατά την υλοποίηση της ρύθμισης					
		Συνεχής αξιολόγηση διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων					
		Άλλο					

Σχολιασμός / ποιοτική αποτίμηση:

Δεν εντοπίζονται κίνδυνοι με τις αξιολογούμενες ρυθμίσεις.

## Ε. Έκθεση διαβούλευσης

22.	Διαβούλευση κατά τη διάρκεια της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας από την έναρξη κατάρτισης της αξιολογούμενης ρύθμισης μέχρι την υπογραφή από τους συναρμόδιους Υπουργούς	
<input type="checkbox"/>	Συνεργασία με άλλα υπουργεία / υπηρεσίες	
<input type="checkbox"/>	Συνεργασία με κοινωνικούς φορείς / Ανεξάρτητες Αρχές	
<input type="checkbox"/>	Διεθνής διαβούλευση	

23.	Σχόλια στο πλαίσιο της διαβούλευσης μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας <a href="http://www.opengov.gr">www.opengov.gr</a> (ηλεκτρονική επισύναψη της έκθεσης)	
Επί των γενικών αρχών («επί της αρχής») της αξιολογούμενης ρύθμισης	Αριθμός συμμετασχόντων	8
	Σχόλια που υιοθετήθηκαν	0

	Σχόλια που δεν υιοθετήθηκαν (συμπεριλαμβανομένης επαρκούς αιτιολόγησης)	46
Επί των άρθρων της αξιολογούμενης ρύθμισης	Αριθμός συμμετασχόντων	8
	Σχόλια που υιοθετήθηκαν	0
	Σχόλια που δεν υιοθετήθηκαν (συμπεριλαμβανομένης επαρκούς αιτιολόγησης)	<p>Τα περισσότερα σχόλια εστιάζουν σε ζητήματα ορολογίας και δεν υιοθετήθηκαν διότι η ορολογία που έχει ακολουθηθεί αποτελεί προϊόν λεπτομερούς επεξεργασίας σχετικής Ομάδας Εργασίας και συνάδει περισσότερο με την προσέγγιση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (χωρίς να αλλάζει το πεδίο εφαρμογής των ρυθμίσεων).</p> <p>Επίσης, τέθηκαν κάποια σχόλια επί της ουσίας των ρυθμίσεων, τα οποία δεν έγιναν δεκτά, διότι η υιοθέτησή τους θα οδηγούσε σε μεταβολή του σκοπού του προτεινόμενου σχεδίου, ο οποίος έγκειται στην εναρμόνιση της ορολογίας με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Προκειμένου να γίνουν ουσιαστικές αλλαγές απαιτείται λεπτομερής επεξεργασία από σχετικές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές.</p> <p>Τέλος, κάποια σχόλια επιδοκιμάζουν την αναληφθείσα πρωτοβουλία χωρίς ειδικότερες παρατηρήσεις για το περιεχόμενο της ρύθμισης και κάποια είναι περιγραφικά, μη ουσιαστικού περιεχομένου.</p>


**ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ**

Επισπεύδων Φορέας: **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ**

**ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:**

**«Επικαιροποίηση της ορολογίας του Αστικού Κώδικα, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του Κώδικα Συμβολαιογράφων και του ν. 4478/2017, για την εναρμόνισή της με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 και λοιπές διατάξεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη των ατόμων με αναπηρία»**

Το Σ/Ν με τίτλο: «Επικαιροποίηση της ορολογίας του Αστικού Κώδικα, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του Κώδικα Συμβολαιογράφων και του ν. 4478/2017, για την εναρμόνισή της με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 και λοιπές διατάξεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη των ατόμων με αναπηρία» **ΑΝΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ** την 23.01.2023 και ώρα 13.50

**ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ: Δευτέρα 06.02.2023 και ώρα 13.50**

Δικτυακός τόπος Ανάρτησης : [www.opengov.gr](http://www.opengov.gr)

**ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ:** κα. Γαβριέλα Σαρρή και κα. Παναγιώτα Μπούρα

Συνεργασία με άλλα Υπουργεία / Υπηρεσίες: -

Συνεργασία με Κοινωνικούς Φορείς/Ανεξάρτητες Αρχές: -

Διεθνής Διαβούλευση: -

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΑΣΧΟΝΤΩΝ:**

Σχόλια που αναρτήθηκαν : 46

Σχόλια που δεν αναρτήθηκαν: 1

Αιτιολόγηση : (1) σχόλιο υπεβλήθη εις διπλούν

**ΠΛΗΘΟΣ ΑΡΘΡΩΝ: 23**

**ΠΛΗΘΟΣ ΣΧΟΛΙΩΝ : 46**

**ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟ:**

**ΜΕΡΟΣ Α' ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ, ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ, ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ Ν. 4478/2017 ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΠΟΥ ΚΥΡΩΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟΝ Ν. 4074/2012 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ**



#### **Άρθρο 1 Ευθύνη μη ομιλούντος κωφού οφειλέτη – Τροποποίηση άρθρου 331 ΑΚ (4)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:19** | Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), λαμβάνοντας υπόψη: α) τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και συγκεκριμένα τα Άρθρα: 5 «Ισότητα και μη διάκριση», 9 «Προσβασιμότητα», 12 «Ισότητα Ενώπιον του Νόμου» και 13 «Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη», β) τις Τελικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες προς τη χώρα μας και συγκεκριμένα την Παρατήρηση 6γ) να εξαλείψει από τη νομοθεσία του την υποτιμητική γλώσσα που αναφέρεται στα άτομα με αναπηρία, γ) το Μέρος Δ' «Κατευθυντήριες – Οργανωτικές Διατάξεις Υλοποίησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες» του ν.4488/2017, και πιο συγκεκριμένα την παράγραφο 1, του άρθρου 61: σύμφωνα με την οποία: «Κάθε φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υποχρεούται να διασφαλίζει την ισότιμη άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στο πεδίο των αρμοδιοτήτων ή δραστηριοτήτων του, λαμβάνοντας κάθε πρόσφορο μέτρο και απέχοντας από οποιαδήποτε ενέργεια ή πρακτική που ενδέχεται να θίγει την άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Ιδίως υποχρεούται: α) να αφαιρεί υφιστάμενα εμπόδια κάθε είδους, β) να τηρεί τις αρχές καθολικού σχεδιασμού σε κάθε τομέα της αρμοδιότητάς του ή της δραστηριοποίησής του, προκειμένου να διασφαλίζει για τα άτομα με αναπηρία την προσβασιμότητα των υποδομών, των υπηρεσιών ή των αγαθών που προσφέρει, γ) να παρέχει, όπου απαιτείται σε συγκεκριμένη περίπτωση, εύλογες προσαρμογές υπό τη μορφή εξατομικευμένων και κατάλληλων τροποποιήσεων, ρυθμίσεων και ενδεδειγμένων μέτρων, χωρίς την επιβολή δυσανάλογου ή αδικαιολόγητου βάρους, δ) να απέχει από πρακτικές, κριτήρια, συνήθειες και συμπεριφορές που συνεπάγονται διακρίσεις σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, ε) να προάγει με θετικά μέτρα την ισότιμη συμμετοχή και άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στον τομέα της αρμοδιότητας ή δραστηριότητάς του» και την παράγραφο 2 του άρθρου 65:«2. Η ελληνική νοηματική γλώσσα αναγνωρίζεται ως ισότιμη με την ελληνική γλώσσα. Το κράτος λαμβάνει μέτρα για την προώθησή της, καθώς και για την κάλυψη όλων των αναγκών επικοινωνίας των κωφών και βαρήκοων πολιτών» στην οποία γίνεται σαφής αναφορά στους όρους «κωφός» και «βαρήκοος». δ) και τις Οδηγίες Συμπεριληπτικής Γλώσσας για την Αναπηρία (Disability-inclusive language guidelines) που δημοσιεύσαν τα Ηνωμένα Έθνη το 2019 στο πλαίσιο εφαρμογής της Στρατηγικής για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία (Disability Inclusion Strategy), και δεδομένου ότι κάθε προτεινόμενη τροποποίηση/συμπλήρωση δεν θίγει ήδη κατοχυρωμένα ωφελήματα των ατόμων με αναπηρία (το οποίο πρέπει να ελεγχθεί διεξοδικά από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης), με το παρόν σας υποβάλει τις προτάσεις της ανά άρθρο. Α. Το άρθρο 1 να τροποποιηθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 1: Ευθύνη μη ομιλούντος κωφού οφειλέτη – Τροποποίηση άρθρου 331 ΑΚ Στο άρθρο 331 του Αστικού Κώδικα [π.δ. 456/1984, (Α' 164)] η λέξη «κωφάλαος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλών κωφός» και το άρθρο 331 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 331 Αν ο οφειλέτης είναι ανήλικος κάτω των δεκατεσσάρων ετών ή δεν έχει συνείδηση των πράξεών του ή βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησής του εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 915 έως 918».Αιτιολόγηση: Στο εν λόγω άρθρο η αντικατάσταση του όρου «κωφάλαος» από τον όρο «μη ομιλών κωφός» είναι εσφαλμένη, αφενός γιατί οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και του «βαρήκοου», αφετέρου γιατί το περιεχόμενο της διάταξης, και συγκεκριμένα το σημείο του εδάφιου που κάνει αναφορά στον «κωφάλαο», στην ουσία αναπαράγει αναχρονιστικές αντιλήψεις και προσβλητικές στάσεις απέναντι στα άτομα με αναπηρία ακοής. Δεδομένου ότι η διάταξη επικεντρώνεται σε ζητήματα που αφορούν την ικανότητα κρίσης και βούλησης του ατόμου, το άρθρο υποδηλώνει ότι το άτομο με αναπηρία ακοής στερείται ικανότητας κρίσης και βούλησης. Πρόκειται λοιπόν για διάταξη που διακρίνει τα άτομα με αναπηρία ακοής και ως εκ τούτου έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Για τον ίδιο ακριβώς λόγο ούτε η αντικατάσταση του όρου «κωφάλαος» από τον όρο «κωφός» είναι ορθή. Ως εκ τούτου, προτείνεται η απαλοιφή της αναφοράς στα άτομα με αναπηρία ακοής από το συγκεκριμένο άρθρο, δηλαδή το σημείο «ή, τέλος, είναι μη ομιλών κωφός».

**4 Φεβρουαρίου 2023, 13:24** | Π Π. 2. Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής» ή «αναπηρία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου και, ομαδοποιώντας τους ανθρώπους, οδηγεί στην περιθωριοποίηση και την αποξένωση των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν τη συγκεκριμένη δυσκολία.

**24 Ιανουαρίου 2023, 20:17** | Ι. : Νομίζω ότι το νομοσχέδιο δεν προσφέρει απολύτως τίποτε. Ο «μη ομιλών κωφός» δηλαδή δεν είναι προσβλητικός όρος (κωφός); Επίσης και το κωφός είναι προσβλητικός όρος, γιατί τότε δεν αναφέρεται ως «μη ομιλών και μη ακούων» ώστε να είναι απολύτως ουδέτερος κατά το σκεπτικό του νομοσχεδίου;

Η πραγματικότητα άλλωστε είναι αυτή που προσβάλλει τα άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας και η αδυναμία της Πολιτείας να βοηθήσει σε αυτό. Πόσα κέντρα αποκατάστασης έχει η χώρα; Πόσες μονάδες φροντίδας για άτομα με σοβαρά προβλήματα ψυχικής ή σωματικής υγείας; Ως προς την ένταξη στους δικαιούχους νομικής βοήθειας εντάσσονται και τα άτομα αυτά τα οποία μαζί με άλλα θα περιμένουν να λήξει η αποχή των δικηγόρων για υποθέσεις νομικής βοήθειας για την οποία επίσης ευθύνεται η Πολιτεία διότι δεν είναι δυνατόν να ενδιαφέρεται να ενισχύσει τους αδύναμους και να μη στελεχώνει το ΤΑΧΔΙΚ και να μην καταβάλει τις πενιχρές αμοιβές των δικηγόρων για νομική βοήθεια οι οποίες εκκρεμούν εδώ και χρόνια! Τα προβλήματα είναι σοβαρά και όπως και να τα ονομάσουμε χρειάζονται λύσεις όχι βάπτισμα!

**24 Ιανουαρίου 2023, 13:27 | Ε. Ζ. :** ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟ ΣΧΟΛΙΟ: Πέραν των επί μέρους άρθρων στα οποία προτείνεται η αλλαγή ορολογίας, ήθελα να επισημάνω την ανάγκη τροποποίησης (προς την ίδια κατεύθυνση) ενός ακόμα άρθρου και συγκεκριμένα της ΑΚ 1757 παρ. 2 (για την έκτακτη διαθήκη σε αποκλεισμό. Το άρθρο αυτό προβλέπει ότι στην περίπτωση έκτακτης διαθήκης αυτού που βρίσκεται σε αποκλεισμό, μάρτυρες μπορεί να είναι ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ (!!!). Έχουν περάσει 70 χρόνια από την αναγνώριση πολιτικών δικαιωμάτων σε γυναίκες και 40 χρόνια από την τροποποίηση του ΑΚ με τον Ν 1329/1983 προς την κατεύθυνση της ισότητας ανδρών και γυναικών και η ΑΚ 1757 παρ. 2 ακόμα να τροποποιηθεί. Απαραίτητη είναι η απόσυρση της αναφοράς στις γυναίκες από την προαναφερθείσα διάταξη.

### **Άρθρο 2 Ικανότητα καταλογισμού μη ομιλούντος κωφού σε αδικοπραξία – Τροποποίηση άρθρου 917 ΑΚ (3)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:51 |** Το άρθρο 2 να τροποποιηθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 2: Ικανότητα καταλογισμού μη ομιλούντος κωφού σε αδικοπραξία – Τροποποίηση άρθρου 917 ΑΚ Στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 917 ΑΚ η λέξη «κωφαλάλους» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλούντες κωφούς» και το άρθρο 917 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 917: Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο, όχι όμως το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του ευθύνεται για τη ζημία που προξένησε, εκτός αν ενέργησε χωρίς διάκριση.» Αιτιολόγηση: Και στο άρθρο αυτό η αντικατάσταση του όρου «κωφάλαλος» από τον όρο «μη ομιλών κωφός» είναι εσφαλμένη διότι: α) οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και του «βαρήκοου», και β) το περιεχόμενο της διάταξης, συγκεκριμένα το σημείο του εδαφίου που κάνει αναφορά στον «κωφάλαλο», στην ουσία αναπαράγει αναχρονιστικές αντιλήψεις και προσβλητικές στάσεις απέναντι στα άτομα με αναπηρία ακοής. Δεδομένου ότι η διάταξη επικεντρώνεται σε ζητήματα που αφορούν την ικανότητα καταλογισμού του ατόμου, το άρθρο υποδηλώνει ότι το άτομο με αναπηρία ακοής στερείται ικανότητας αντίληψης και κρίσης. Πρόκειται, λοιπόν, για μια ακόμη διάταξη που διακρίνει τα άτομα με αναπηρία ακοής και ως εκ τούτου έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας, όπως αυτή κατοχυρώνεται στη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Για τον ίδιο ακριβώς λόγο ούτε η αντικατάσταση του όρου «κωφάλαλος» από τον όρο «κωφός» είναι ορθή. Ως εκ τούτου, προτείνεται η απαλοιφή της αναφοράς στα άτομα με αναπηρία ακοής από το συγκεκριμένο άρθρο, δηλαδή την απαλοιφή του σημείου «Το ίδιο ισχύει και για τους μη ομιλούντες κωφούς».

**4 Φεβρουαρίου 2023, 13:29 | Π. Π.2.** Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής» ή «αναπηρία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου και, ομαδοποιώντας τους ανθρώπους, οδηγεί στην περιθωριοποίηση και την αποξένωση των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν τη συγκεκριμένη δυσκολία.

**24 Ιανουαρίου 2023, 13:01 | Ε. Ζ. :** Σωστή η επικαιροποίηση της ορολογίας. Ωστόσο κρίσιμο θα ήταν να επανεξεταστεί και η ουσία της ρύθμισης. Συγκεκριμένα, η ΑΚ 917 υπαγάγει τον μη ομιλούντα κωφό (κατά τη νέα και ορθότερη ορολογία) στην ίδια ρύθμιση όπως και τον ανήλικο 10-14 ετών. Γιατί; Είναι δυνατόν τη σημερινή εποχή να θεωρούμε ότι ένα πρόσωπο μη ομιλούν και κωφό έχει μειωμένη ικανότητα αντίληψης; Αυτό απηχεί ξεπερασμένες αντιλήψεις παλαιότερων εποχών. Η όποια τροποποίηση της εν λόγω διάταξης θα πρέπει να βαίνει πέραν της απλής αναθεώρησης της ορολογίας

### **Άρθρο 3 Διαδικασία υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση – Τροποποίηση άρθρου 1667 ΑΚ (1)Σχόλιο**

**3 Φεβρουαρίου 2023, 19:33 | Π.Π.** Αντί του ρήματος "έχει", πιο δόκιμη η χρήση του ρήματος «αντιμετωπίζει», καθώς το ρήμα «έχει» διαιωνίζει τη διάκριση διαχωρίζοντας τους ανθρώπους σε έχοντες και μη έχοντες αναπηρία, παραπέμποντας και άρα προσδίδοντας στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαιτέρως σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

#### **Άρθρο 4 Σύνταξη διαθήκης από κωφό διαθέτη – Τροποποίηση άρθρου 1735 ΑΚ (2)Σχόλια**

**3 Φεβρουαρίου 2023, 19:26 | Π. Π.** Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.

**24 Ιανουαρίου 2023, 13:49 | Ε.Ζ.:** Ήθελα να επισημάνω την ανάγκη, πέρα από το ζήτημα της ορολογίας, να αντιμετωπιστεί, από πλευράς ουσίας, και η αμφισβήτηση που υπάρχει ως προς την ικανότητα προσώπου κωφού και μη ομιλούντος να συντάξει διαθήκη δηλώνοντας τη βούλησή του στη νοηματική γλώσσα και με διερμηνέα, κατ' αντιστοιχία όσων ισχύουν κατά την ΑΚ 1737 για τους αλλοδαπούς που αγνοούν την ελληνική γλώσσα. Κρίνω ότι η συγκεκριμένη δυνατότητα θα πρέπει να υπάρχει και καλό θα ήταν να προβλεφθεί και ρητά στον ΑΚ.

#### **Άρθρο 5 Σύμπραξη ατόμων κατά τη σύνταξη διαθήκης από κωφό διαθέτη – Τροποποίηση άρθρου 1736 ΑΚ (1)Σχόλιο**

**3 Φεβρουαρίου 2023, 19:14 | ΠΠ.** Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.

#### **Άρθρο 6 Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου ή μη ομιλών κωφός – Τροποποίηση άρθρου 1745 ΑΚ (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:33 | Γ.** Το άρθρο 6 να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 6: Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου ή κωφός – Τροποποίηση άρθρου 1745 ΑΚ. Στο άρθρο 1745 ΑΚ επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο, οι λέξεις «άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «με σοβαρή αναπηρία λόγου ή κωφός», β) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «είναι άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «έχει σοβαρή αναπηρία λόγου ή είναι κωφός» και το άρθρο 1745 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 1745: Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου ή κωφός. Όποιος κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου έχει σοβαρή αναπηρία λόγου ή είναι κωφός ή από άλλο λόγο εμποδίζεται να μιλάει, μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη. Για το σκοπό αυτό πρέπει να γράψει επάνω στο έγγραφο που εγχειρίζεται ή επάνω στο περικάλυμμα που το περιέχει, ιδιοχείρως τη δήλωση ότι το έγγραφο είναι η διαθήκη του, και αν το έγγραφο συντάχθηκε από άλλον, και ότι το διάβασε ο διαθέτης. Αυτή η δήλωση πρέπει να γραφεί από το διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.». Αιτιολόγηση: Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και του «βαρήκοου», προτείνεται στο εν λόγω άρθρο ο όρος «κωφάλαλος» να αντικατασταθεί από τον όρο «κωφός» και όχι από τον όρο «μη ομιλών κωφός». Επίσης, να αντικατασταθεί η λέξη 'γράφηκε' από τη λέξη 'συντάχθηκε' «αν το έγγραφο συντάχθηκε από άλλον».

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:14 | Π. Π.1)** Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερα σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

2) Αντί του ρήματος "έχει", πιο δόκιμη η χρήση του ρήματος «αντιμετωπίζει», καθώς το ρήμα «έχει» διαιωνίζει τη διάκριση διαχωρίζοντας τους ανθρώπους σε έχοντες και μη έχοντες αναπηρία, παραπέμποντας και άρα προσδίδοντας στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερα σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.3) Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.

#### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

#### **Άρθρο 7 Συνεννόηση με κωφούς ομιλούντες ή μη ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 253 ΚΠολΔ (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:00** | Δ. Το άρθρο 7 να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 7. Συνεννόηση με κωφούς, βαρήκοους ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 253 ΚΠολΔ Στο άρθρο 253 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας [π.δ. 503/1985, (Α' 182), ΚΠολΔ] επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1: αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «κουφός, άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός, βαρήκοος, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και οι λέξεις «τον κουφό» αντικαθίστανται από τις λέξεις «τον βαρήκοο», αβ) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «τον άλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», αγ) στο τρίτο εδάφιο, η λέξη «κωφάλαλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «κωφός», β) στην παρ. 2, οι λέξεις «κουφός, ο άλαλος ή ο κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός, βαρήκοος, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 253 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 253. Συνεννόηση με κωφούς, βαρήκοους, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου 1. Αν μάρτυρας ή πραγματογνώμονας ή κάποιος από τους διαδίκους ή τους νόμιμους αντιπροσώπους τους που παρίστανται στη συζήτηση ή την επιχείρηση διαδικαστικής πράξης είναι κωφός, βαρήκοος, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, η συνεννόηση μαζί του γίνεται ως εξής: Οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις υποβάλλονται προς τον βαρήκοο εγγράφως και οι απαντήσεις δίνονται προφορικά. Προς το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις υποβάλλονται προφορικά και αυτός απαντά εγγράφως. Προς τον κωφό οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις υποβάλλονται εγγράφως και εγγράφως επίσης απαντά αυτός. Οι γραπτές ερωτήσεις, παρατηρήσεις και απαντήσεις καταχωρίζονται στα πρακτικά ή στην έκθεση. 2. Αν ο κωφός, βαρήκοος, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου δεν γνωρίζει να διαβάζει και να γράφει, ο δικαστής διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που εκλέγονται κατά προτίμηση ανάμεσα στα πρόσωπα που είναι συνηθισμένα να συνεννοούνται μαζί του.». Αιτιολόγηση: Οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και «βαρήκοου». Ως εκ τούτου, στο εν λόγω άρθρο προτείνεται να αντικατασταθεί ο όρος «κωφάλαλος» από τον όρο «κωφός» και ο όρος «κουφός» από τον όρο «βαρήκοος» αντίστοιχα και όχι από τους όρους «κωφούς ομιλούντες ή μη». Επίσης να αντικατασταθεί το ρήμα «[...]ξέρει να διαβάζει και να γράφει» από το ρήμα «[...] γνωρίζει να διαβάζει και να γράφει»

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:04** | Π.Π.1) Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει σοβαρή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερως σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία. 2) Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.

**Άρθρο 8 Όρκιση ως μάρτυρα προσώπου με σοβαρή αναπηρία στα άνω άκρα ή λόγου και κωφού ομιλούντος ή μη προσώπου – Τροποποίηση παρ. 5 και 6 άρθρου 408 ΚΠολΔ (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:59** | Ε. Το άρθρο 8 να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 8: Όρκιση ως μάρτυρα προσώπου με σοβαρή αναπηρία στα άνω άκρα ή λόγου και κωφού ή βαρήκοου προσώπου – Τροποποίηση παρ. 5 και 6 άρθρου 408 ΚΠολΔ Στο άρθρο 408 ΚΠολΔ επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 5 οι λέξεις «δεν έχει χέρια» αντικαθίστανται από τις λέξεις «είναι πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία στα άνω άκρα», β) στην παρ. 6 οι λέξεις «Κουφοί, άλαλοι και κωφάλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Κωφοί, βαρήκοοι, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 408 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 408: 1. Πριν εξεταστεί ο μάρτυρας οφείλει να ορκισθεί. Προς τούτο ερωτάται, αν προτιμά να δώσει θρησκευτικό ή πολιτικό όρκο. 2. Ο τύπος του χριστιανικού όρκου είναι: «Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να πω ευσυνειδητά όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να κρύψω τίποτε». Αν ο μάρτυρας πιστεύει σε γνωστή θρησκεία ή δόγμα, που ορίζει άλλο τύπο όρκου, δίνει τον όρκο σύμφωνα με αυτόν τον τύπο. 3. Ο πολιτικός όρκος δίνεται ως διαβεβαίωση με τον εξής τύπο: «Δηλώνω στην τιμή και στη συνείδησή μου πως θα πω όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να κρύψω τίποτε». 4. Οι κληρικοί κάθε Θρησκευάματος ορκίζονται διαβεβαιώνοντας στην ιερωσύνη τους. 5. Αν ο μάρτυρας είναι πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία στα άνω άκρα, επαναλαμβάνει τον όρκο που διαβάζει ο δικαστής. 6. Κωφοί, βαρήκοοι, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου ορκίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 253.». Αιτιολόγηση: Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και του «βαρήκοου», στο εν λόγω άρθρο προτείνεται να αντικατασταθεί

ο όρος «κωφάλαλος» από τον όρο «κωφός» και ο όρος «κουφός» από τον όρο «βαρήκοος» αντίστοιχα και όχι από τους όρους «κωφούς ομιλούντες ή μη».

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:57 | Π.Π.** Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει σοβαρή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερος σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.2)Ορθότερος ο όρος «άνθρωπος ή πρόσωπο που αντιμετωπίζει αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

**Άρθρο 9 Μέτρα θεραπείας ατόμων με ψυχική ή διανοητική διαταραχή – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 69 ΠΚ (2)Σχόλια**

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:42 | Π. Π.1)** Αντί του όρου «ατόμων», αναγκαία η χρήση του όρου «ανθρώπων». Ο όρος «άτομα» αποβαίνει προσβλητικός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κατά το βαθμό που μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η επέλευση της αναπηρίας συνεπάγεται την απώλεια της ανθρώπινης ιδιότητας. Πράγματι, ευλόγως διερωτάται κανείς αν γίνεται μέχρι την επέλευση της αναπηρίας κανείς να χαρακτηρίζεται «άνθρωπος» και μετά από αυτή «άτομο». Πέραν αυτού, δημιουργείται διαχωρισμός των κοινωνιών που οδηγεί στην περιθωριοποίηση των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κάποια αναπηρία. Επιπλέον, οδηγεί στην αποξένωση, καθώς δημιουργεί την εσφαλμένη εντύπωση ότι η αναπηρία είναι κάτι που δεν αφορά στον άνθρωπο αλλά σε κάτι μακριά και έξω από αυτόν.

2) Αντί του όρου «με ... διαταραχή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει ... διαταραχή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερος σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

**25 Ιανουαρίου 2023, 20:00 | Δ.Γ.:** Η δόκιμη πρόταση είναι: «Μέτρα θεραπείας για άτομα με ψυχική ή νοητική βλάβη»

**Άρθρο 10 Υπολογισμός εκτιόμενης ποινής κρατούμενων που έχουν ημιπληγία ή παραπληγία – Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 105B ΠΚ (3)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:50 | ΣΤ.** Το άρθρο 10 να τροποποιηθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 10: Υπολογισμός εκτιόμενης ποινής κρατούμενων με ημιπληγία ή παραπληγία – Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 105B ΠΚ Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 105B ΠΚ οι λέξεις «πάσχουν από» αντικαθίσταται από τη λέξη «με» και το άρθρο 105B διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 105B: Απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης 1. Όσοι καταδικάστηκαν σε στερητική της ελευθερίας ποινή μπορούν να απολυθούν υπό τον όρο της ανάκλησης, σύμφωνα με τις πιο κάτω διατάξεις, εφόσον έχουν εκτίσει: α) σε περίπτωση φυλάκισης, τα δύο πέμπτα (2/5) αυτής, β) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης, τα τρία πέμπτα (3/5) αυτής, γ) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης για τα εγκλήματα του δευτέρου εδαφίου της παρ. 6, τα τέσσερα πέμπτα (4/5) αυτής και δ) σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης τουλάχιστον είκοσι (20) έτη. 2. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη. 3. Στην περίπτωση που συντρέχουν σωρευτικά περισσότερες ποινές, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει το άθροισμα των τμημάτων των ποινών, που προβλέπεται στην παρ. 1. Σε κάθε περίπτωση ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει είκοσι πέντε (25) έτη και όταν το παραπάνω άθροισμα υπερβαίνει το όριο αυτό. 4. Αν ο καταδικασθείς εργάζεται, κάθε ημέρα εργασίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της σωφρονιστικής νομοθεσίας. Κάθε ημέρα κράτησης κρατουμένων με ημιπληγία ή παραπληγία, σκλήρυνση κατά πλάκας ή έχουν υποβληθεί σε επέμβαση μεταμόσχευσης καρδιάς, ήπατος, νεφρού ή μυελού των οστών ή είναι φορείς του συνδρόμου επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας ή έχουν κακοήγη νεοπλασμάτα ή νεφρική

ανεπάρκεια για την οποία γίνεται τακτική αιμοκάθαρση ή φυματίωση κατά τη διάρκεια της θεραπείας της, υπολογίζεται ευεργετικά ως δύο (2) ημέρες εκτιώμενης ποινής. Το ίδιο ισχύει και για: α) κρατούμενους με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω, που δεν μπορούν να εργαστούν, εφόσον κρίνεται ότι η παραμονή τους στο κατάστημα κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα επαχθής λόγω αδυναμίας αυτοεξυπηρέτησης, β) κρατούμενους με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, γ) κρατούμενους στους οποίους απαγορεύεται ύστερα από γνωμάτευση από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) η ανάληψη εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βίσιμα να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία τους, δ) κρατούμενους οι οποίοι νοσηλεύονται σε θεραπευτικά καταστήματα ή νοσοκομεία εφόσον η νοσηλεία τους έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες, ε) κρατούμενες μητέρες για όσο διάστημα έχουν μαζί τους τα ανήλικα τέκνα τους, στ) κρατούμενους που συμμετέχουν σε θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης από ναρκωτικά εγκεκριμένου, κατά το άρθρο 51 του ν. 4139/2013 οργανισμού και ζ) κρατούμενους για όσο διάστημα διαρκεί η κράτησή τους σε χώρους αστυνομικών τμημάτων ή αστυνομικών διευθύνσεων. Η διακρίβωση των ασθενειών του δεύτερου εδαφίου, καθώς και της αναπηρίας στις περ. α' και β' γίνεται με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 105. 5. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά είτε κατά την προηγούμενη παράγραφο είτε κατά τις ειδικές διατάξεις που προβλέπουν αντίστοιχο υπολογισμό. 6. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα απόλυση υπό όρο, αν δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα δύο πέμπτα (2/5) της ποινής που του επιβλήθηκε και, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, δεκαέξι (16) έτη. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης που επιβλήθηκαν για τα κακουργήματα των άρθρων 22 και 23 του ν. 4139/2013, 134, 187, 187 Α, των περ. γ' και δ' της παρ. 1 του άρθρου 265, της παρ. 1 του άρθρου 299, των άρθρων 323Α, 324, 380, 385, καθώς και για αυτά του 19ου κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του παρόντος Κώδικα, απόλυση υπό όρο δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα, αν αυτός δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα τρία πέμπτα (3/5) της ποινής που του επιβλήθηκε, και σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης δεκαοχτώ (18) ετών. Το παραπάνω κατά περίπτωση χρονικό διάστημα προσαυξάνεται κατά το ένα τρίτο (1/3) των λοιπών ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί, στην περίπτωση που αυτές συντρέχουν σωρευτικά. Σε κάθε περίπτωση όμως ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει παραμείνει στο κατάστημα είκοσι (20) έτη και αν εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης, αν έχει παραμείνει είκοσι πέντε (25) έτη.». Αιτιολόγηση: Στο συγκεκριμένο άρθρο προτείνεται να αντικατασταθεί το «έχουν» από το «με» ακολουθώντας τη λογική του «άτομα με αναπηρία».

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:03 | Π. Π.** 1) Αντί του ρήματος "έχουν", πιο δόκιμη η χρήση του ρήματος «αντιμετωπίζουν», καθώς το ρήμα «έχουν» διαιωνίζει τη διάκριση διαχωρίζοντας τους ανθρώπους σε έχοντες και μη έχοντες αναπηρία, παραπέμποντας και άρα προσδίδοντας στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «αντιμετωπίζουν» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερος σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία. 2) Αντί του όρου «με ποσοστό αναπηρίας», ο όρος «που αντιμετωπίζουν αναπηρία το ποσοστό της οποίας ανέρχεται σε». Ο όρος «με ποσοστό αναπηρίας» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό, ενώ, επιπλέον, ως αμιγώς αριθμητικός αποβαίνει προσβλητικός της αξίας του ανθρώπου. Ο όρος «που αντιμετωπίζουν αναπηρία το ποσοστό της οποίας ανέρχεται σε» αναφερόμενος στην κατάσταση και όχι στο πρόσωπο, αφενός δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, αφετέρου δείχνει πιο ξεκάθαρα ότι η μονάδα μέτρησης αναφέρεται στην κατάσταση, δηλαδή στην αναπηρία, και όχι σε κάποια ιδιότητα του προσώπου.

**25 Ιανουαρίου 2023, 20:53 | Δ. Γ.:** Η δόκιμη πρόταση είναι: «με κινητική βλάβη»

**Άρθρο 11 Θεραπευτικά μέτρα ανηλικού με ψυχική ασθένεια ή οργανική νόσο– Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 123 ΠΚ (4)Σχόλια**

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:57 | Π. Π.** 1) Αντί του όρου «με ...», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει ...», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με ...» και «ανθρώπους χωρίς ...», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με ...» είναι οι άνθρωποι «χωρίς ...», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερος σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια νόσο. 2) Αντί του ρήματος «έχει», πιο δόκιμη η χρήση του ρήματος «αντιμετωπίζει», καθώς το ρήμα «έχει» διαιωνίζει τη

διάκριση διαχωρίζοντας τους ανθρώπους σε έχοντες και μη έχοντες νόσο, παραπέμποντας και άρα προσδίδοντας στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερος σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια νόσο.

**25 Ιανουαρίου 2023, 20:36 | Δ. Γ.:** Η δόκιμη πρόταση είναι: «ανήλικα άτομα με ψυχική βλάβη ή χρόνια ασθένεια»

**25 Ιανουαρίου 2023, 20:14 | Δ.Γ.:** Η δόκιμη πρόταση είναι: «Μέτρα θεραπείας για άτομα με ψυχική βλάβη ή χρόνια ασθένεια»

**24 Ιανουαρίου 2023, 11:18 | Β.:** Bravo

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. Άρθρο 12 Υποχρέωση για μαρτυρία – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 209 ΚΠΔ (1)Σχόλια**

**26 Ιανουαρίου 2023, 13:51 | Β.:** Bravo

**Άρθρο 13 Όρκος των μαρτύρων με σοβαρή αναπηρία λόγου στο ακροατήριο – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 219 ΚΠΔ (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:17 | Ζ.** Το άρθρο 13 να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 13: Όρκος των μαρτύρων με σοβαρή αναπηρία λόγου στο ακροατήριο –Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 219 ΚΠΔ Στην παρ. 2 του άρθρου 219 ΚΠΔ η λέξη «άλαλος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «με σοβαρή αναπηρία λόγου», οι οποίες τίθενται μετά τη λέξη «μάρτυρας», και το άρθρο 219 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 219. Όρκος των μαρτύρων στο ακροατήριο 1. Κάθε μάρτυρας οφείλει, πριν εξετασθεί στο ακροατήριο, να δώσει τον ακόλουθο όρκο: «Δηλώνω, επικαλούμενος την τιμή και τη συνείδησή μου, ότι θα πω όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τίποτε». 2. Ο μάρτυρας με σοβαρή αναπηρία λόγου που γνωρίζει να γράφει, ορκίζεται γράφοντας και υπογράφοντας τον άνω όρκο. Αν δεν γνωρίζει να γράφει, δίδει τον όρκο της προηγούμενης παραγράφου, με την βοήθεια διερμηνέα. 3. Οι κληρικοί ή οι ιερωμένοι κάθε δόγματος ή αναγνωρισμένης θρησκείας δεν ορκίζονται. Αντί γι' αυτό δίνουν κατά την παρ. 1 διαβεβαίωση στην ιεροσύνη τους, σύμφωνα με τους κανονισμούς από τους οποίους διέπονται.» Αιτιολόγηση: Προτείνεται να αντικατασταθεί το ρήμα «ξέρει» από το ρήμα «γνωρίζει».

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:41 | Π,Π.** Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει σοβαρή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία και δη σοβαρή» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον, ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου, κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερος σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

**Άρθρο 14 Μάρτυρες κωφοί ομιλούντες ή μη, ή με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 229 ΚΠΔ (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:14 | Η.** Το άρθρο 14 να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 14: Μάρτυρες κωφοί, βαρήκοοι, ή με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 229 ΚΠΔ. Στο άρθρο 229 ΚΠΔ επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο οι λέξεις «κουφοί και άλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφοί, βαρήκοοι, ή με σοβαρή αναπηρία λόγου», β) στην παρ. 1: βα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «κουφός ή άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός, βαρήκοος, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και η λέξη «κουφός» αντικαθίσταται από τις λέξεις « κωφό», ββ) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «Στον άλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Στο πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», βγ) στο τρίτο εδάφιο, η λέξη «κωφάλαλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «κωφό», βδ) στο τέταρτο εδάφιο, οι λέξεις «τον άλαλο ή από τον κωφάλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου ή από τον μη ομιλούντα κωφό», γ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2: γα) οι λέξεις «κουφός ή ο άλαλος ή ο κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός ομιλών ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και οι λέξεις «τον κουφό, τον άλαλο ή τον κωφάλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «τον κωφό ομιλούντα ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 229 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 229: Μάρτυρες κωφοί, βαρήκοοι, ή με σοβαρή αναπηρία λόγου. 1. Αν ένας κωφός, βαρήκοος, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου πρόκειται να εξεταστεί ως μάρτυρας ή ως κατηγορούμενος, η εξέτασή του γίνεται ως εξής: όλες οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις δίνονται στον βαρήκοο, αφού καταγραφούν από τον γραμματέα

της ανάκρισης ή του δικαστηρίου, ενώ οι απαντήσεις δίνονται από αυτόν προφορικά. Στο πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται προφορικά και αυτός απαντά γραπτώς. Στον κωφό οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται γραπτώς και αυτός απαντά με τον ίδιο τρόπο. Στο ακροατήριο οι γραπτές απαντήσεις που δόθηκαν από το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου ή από τον κωφό, αφού μονογραφηθούν από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, καταγράφονται στα πρακτικά και συνοδεύουν τη δικογραφία. 2. Αν ο κωφός, βαρήκοος ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου δεν γνωρίζει να διαβάζει ή να γράφει, όποιος διεξάγει την ανάκριση ή διευθύνει την συζήτηση, διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που, αν είναι δυνατό, επιλέγονται κατά προτίμηση μεταξύ των προσώπων που συνήθισαν να συνεννοούνται με τον κωφό και βαρήκοο, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου. Κατά τα άλλα, τηρούνται αν είναι δυνατό, οι διατάξεις του κώδικα που αναφέρονται στους διερμηνείς.». Αιτιολόγηση: Δεδομένου ότι οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και του «βαρήκοου», στο εν λόγω άρθρο προτείνεται να αντικατασταθεί ο όρος «κωφάλαλος» από τον όρο «κωφός» και ο όρος «κουφός» από τον όρο «βαρήκοος» αντίστοιχα και όχι από τους όρους «κωφούς ομιλούντες ή μη». Επίσης προτείνεται να αντικατασταθεί το ρήμα «ξέρει» από το ρήμα «γνωρίζει».

**4 Φεβρουαρίου 2023, 13:28 | Π.Π.1.** Απαραίτητη η εξέταση στη νοηματική γλώσσα, ανεξαρτήτως αν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση. Είναι δικαίωμα κάθε εξεταζομένου να εξετάζεται σε γλώσσα που καταλαβαίνει. 2. Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου. 3. Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει σοβαρή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία και δη σοβαρή» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον, ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα, εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερως σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

#### **Άρθρο 15 Προσωρινή ανικανότητα κωφών ή προσώπων με σοβαρή αναπηρία λόγου για την εκπλήρωση των καθηκόντων του ενόρκου – Τροποποίηση περ. ε) άρθρου 382 ΚΠΔ (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:23 | Θ.** Το άρθρο 15 να τροποποιηθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 15: Προσωρινή ανικανότητα κωφών ή προσώπων με σοβαρή αναπηρία λόγου για την εκπλήρωση των καθηκόντων του ενόρκου – Τροποποίηση περ. ε) άρθρου 382 ΚΠΔ. Στην περ. ε) του άρθρου 382 ΚΠΔ οι λέξεις «κουφοί ή άλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφοί ή τα πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 382 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 382. Προσωρινή ανικανότητα. Δεν είναι προσωρινά ικανοί να εκπληρώσουν τα καθήκοντα του ενόρκου: α) εκείνοι που παραπέμφθηκαν για οποιοδήποτε έγκλημα από δόλο για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών, β) εκείνοι που βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση, γ) εκείνοι σε βάρος των οποίων εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης ή επιβλήθηκαν περιοριστικοί όροι. Αιτιολόγηση: Οι περιπτώσεις (δ) και (ε) χρήζουν επανεξέτασης ως προς τη συμβατότητά τους με τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το περιεχόμενο των περιπτώσεων (δ) και (ε), τα άτομα με νοητική αναπηρία, οι τυφλοί, οι κωφοί και τα άτομα με σοβαρή αναπηρία λόγου, στερούνται του δικαιώματος να είναι ένορκοι σε μια δίκη όπως και οι πολίτες χωρίς αναπηρία λόγω της αναπηρίας τους. Συνεπώς, ο αποκλεισμός τους αυτός αποτελεί διάκριση εις βάρος τους. Σύμφωνα με την Επιτροπή των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες «τα κράτη που έχουν κυρώσει τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες είναι υποχρεωμένα να παρέχουν εύλογες προσαρμογές στα άτομα με αναπηρία προκειμένου να διασφαλίσουν ότι αυτά μπορούν να ασκήσουν και να απολαύσουν τα ίδια δικαιώματα με τα άτομα χωρίς αναπηρία καθώς επίσης και ότι μπορούν να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τους τομείς της ζωής». \* Τα άτομα με αναπηρία νόησης, όρασης, ακοής, και λόγου μέσα από την παροχή εύλογων προσαρμογών, π.χ. κείμενα σε braille, νοηματική γλώσσα, υποτιτλισμός, κείμενα για όλους ή εύκολα για ανάγνωση (easy-to-read), υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων (βλ. άρθρο 12 της Σύμβασης), κ.λπ. μπορούν να ασκήσουν πλήρως το δικαίωμα να παρίστανται ως ένορκοι. Ως εκ τούτου, οι περιπτώσεις (δ) και (ε) του άρθρου 382 του ΚΠΔ, που αφορά στη στέρηση του δικαιώματος των τυφλών, των κωφών, των ατόμων με σοβαρή αναπηρία λόγου και των ατόμων με νοητική αναπηρία να παρίστανται ή να συμμετέχουν ως ένορκοι σε μια δίκη αποτελεί παραβίαση των δικαιωμάτων τους όπως προβλέπονται στις διατάξεις των Άρθρων: 5 «Ισότητα και μη διάκριση», 9 «Προσβασιμότητα», 12 «Ισότητα Ενώπιον του Νόμου» και 13 «Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη» της Σύμβασης. Για το λόγο αυτό προτείνεται η κατάργηση των περιπτώσεων (δ) και (ε). \* Βλ.



<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2016/04/australia-violated-rights-deaf-people-over-jury-service-un-experts?>

**4 Φεβρουαρίου 2023, 13:33 | Π Π1.** Ορθότερος ο όρος «αδυναμία όρασης» ή «αναπηρία όρασης». Ο όρος «τυφλός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.2. Κατάργηση της διάταξης όσον αφορά τους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν αδυναμία ακοής και τους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν σοβαρή αναπηρία λόγου, δεδομένης της δυνατότητας διερμηνείας στη νοηματική γλώσσα.

4. Κατάργηση της συγκεκριμένης διάταξης και για τους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν αναπηρία όρασης, εάν και εφόσον η σύγχρονη τεχνολογία το επιτρέπει.

#### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΩΔΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. Άρθρο 16 Συνεννόηση με κωφούς ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 137 ΚΔΔ (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:31 | Ι.** Το άρθρο 16 να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 16: Συνεννόηση με κωφούς, βαρήκοους, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 137 ΚΔΔ Στο άρθρο 137 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας [ν. 2717/1999, (Α' 97)] επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο, η λέξη «κωφαλάλους» αντικαθίσταται από τις λέξεις «κωφούς», β) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 οι λέξεις «κουφοί, άλαλοι ή κωφάλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφοί, βαρήκοοι, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 137 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 137. Συνεννόηση με αλλόγλωσσους, κωφούς, βαρήκοους, κ.τ.λ. 1. Αν διάδικος, μάρτυρας ή πραγματογνώμονας αγνοεί την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας, ο οποίος ορκίζεται ενώπιον του δικαστηρίου ότι θα αποδώσει ακριβώς όσα θα διαμειφθούν. Οι λόγοι του αποκλεισμού και της απαλλαγής των μαρτύρων ισχύουν και για το διερμηνέα. 2. Αν τα πρόσωπα της παρ. 1 είναι κωφοί, βαρήκοοι, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου η συνεννόηση μαζί τους γίνεται εγγράφως. Τις απαντήσεις τους υπογράφει ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση και περιλαμβάνονται, μαζί με τις αντίστοιχες ερωτήσεις, στο πρακτικό της συζήτησης. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν είναι ικανά να απαντήσουν εγγράφως, προσλαμβάνεται κατάλληλος διερμηνέας, σύμφωνα με την παρ. 1.» Αιτιολόγηση: Δεδομένου ότι οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και του «βαρήκοου», στο εν λόγω άρθρο προτείνεται να αντικατασταθεί ο όρος «κωφαλάλος» από τον όρο «κωφός» και ο όρος «κουφός» από τον όρο «βαρήκοος» αντίστοιχα και όχι από τους όρους «κωφούς ομιλούντες ή μη».

**4 Φεβρουαρίου 2023, 13:21 | Π.Π.1.** Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.2. Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει σοβαρή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία και δη σοβαρή» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον, ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα, εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερως σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

#### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΩΔΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΩΝ**

**Άρθρο 17 Διερμηνείς κωφοί ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση παρ. 2 και 3 άρθρου 10 ν. 2830/2000 (2)Σχόλια**

**6 Φεβρουαρίου 2023, 12:04 | ΙΑ.** Το άρθρο 17 να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ως ακολούθως: «Άρθρο 17: Διερμηνείς κωφοί, βαρήκοοι, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση παρ. 2 και 3 άρθρου 10 ν. 2830/2000 Στο άρθρο 10 του Κώδικα Συμβολαιογράφων [ν. 2830/2000, (Α' 96)] επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 2 αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «κωφός, άλαλος ή κωφαλάλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός, βαρήκοος, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», αβ) στην περ. α' η λέξη «κωφό» αντικαθίσταται από τις λέξεις «βαρήκοο», αγ) στην περ. β' η λέξη «άλαλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», αδ) στην περ. γ' η λέξη «κωφαλάλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «κωφό», αε) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «κωφό ή τον κωφαλάλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφό ή τον βαρήκοο», β) στην παρ. 3 οι λέξεις «κωφός ή ο άλαλος ή ο κωφαλάλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός, βαρήκοος, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 10 διαμορφώνεται ως εξής: «Άρθρο 10 Διερμηνείς 1. Αν κάποιος από τους δικαιοπρακτούντες ή τους αντιπροσώπους τους αγνοεί, κατά την κρίση του συμβολαιογράφου, την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας για μετάφραση γενικά

των δηλώσεών του από την ξένη γλώσσα στην ελληνική και το αντίθετο, καθώς και του περιεχομένου του συμβολαίου από την ελληνική στην ξένη γλώσσα. Ο διερμηνέας ορκίζεται ενώπιον του συμβολαιογράφου, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ότι θα ασκήσει πιστά τα καθήκοντά του. Προκειμένου για γλώσσα που είναι πολύ λίγο γνωστή, μπορεί να προσληφθεί σύμφωνα με τα παραπάνω διερμηνέας του διερμηνέα. 2. Εάν κάποιος από τους δικαιοπρακτούντες ή τους αντιπροσώπους τους είναι κωφός, βαρήκοος, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, γνωρίζει όμως ανάγνωση και γραφή, οι δηλώσεις, ερωτήσεις και τυχόν παρατηρήσεις γίνονται: α) γραπτά προς τον βαρήκοο, ο οποίος απαντά προφορικά, β) προφορικά προς το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, ο οποίος απαντά γραπτά, γ) γραπτά προς τον κωφό, ο οποίος απαντά γραπτά. Στις περιπτώσεις αυτές οι γραπτές ερωτήσεις και απαντήσεις επισυνάπτονται στο συμβόλαιο, πριν δε από την υπογραφή του το συμβόλαιο διαβάζεται από τον κωφό και βαρήκοο και γίνεται σχετική αναφορά σε αυτό. 3. Εάν ο κωφός, ο βαρήκοος, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου δεν γνωρίζει ανάγνωση ή γραφή ή αδυνατεί για οποιονδήποτε λόγο να υπογράψει, προσλαμβάνεται ως διερμηνέας του πρόσωπο που να μπορεί να συνεννοηθεί μαζί του. 4. Οι κατά τα ανωτέρω διερμηνείς προσυπογράφουν το σχετικό συμβόλαιο. 5. Η μη τήρηση των ανωτέρω διατάξεων επιφέρει ακυρότητα του εγγράφου». Αιτιολόγηση: Δεδομένου ότι οι μόνοι όροι που αποδέχεται η κοινότητα των κωφών, η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, και ο ν. 4488/2017 (βλ. παρ. 2 άρθρου 65) είναι αυτές του «κωφού» και του «βαρήκοου», στο εν λόγω άρθρο προτείνεται να αντικατασταθεί ο όρος «κωφάλαος» από τον όρο «κωφός» και ο όρος «κουφός» από τον όρο «βαρήκοος» αντίστοιχα και όχι από τους όρους «κωφούς ομιλούντες ή μη».

**4 Φεβρουαρίου 2023, 12:10 | Π.Π.1.** Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου. 2. Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει σοβαρή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία και δη σοβαρή» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον, ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα, εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερως σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

#### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ – ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ Ν. 4478/2017**

**Άρθρο 18 Δικαίωμα προστασίας θυμάτων κωφών ή προσώπων με σοβαρή αναπηρία λόγου κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας – Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 69 ν. 4478/2017 (1)Σχόλιο**

4 Φεβρουαρίου 2023, 12:44 | Π.Π.1. Ορθότερος ο όρος «αδυναμία ακοής». Ο όρος «κωφός» λειτουργεί ήδη σαν ταμπέλα στη συνείδηση του κόσμου.

2. Αντί του όρου «με σοβαρή», πιο δόκιμη η χρήση του όρου «που αντιμετωπίζει σοβαρή», καθώς ο όρος «με» διαιωνίζει τη διάκριση, αφού διακρίνει τους ανθρώπους σε «ανθρώπους με αναπηρία και δη σοβαρή» και «ανθρώπους χωρίς αναπηρία», υπονοώντας ότι το αντιστάθμισμα των ανθρώπων «με αναπηρία» είναι οι άνθρωποι «χωρίς αναπηρία», διάκριση που αντίκειται στην αξία του ανθρώπου. Επιπλέον, ο όρος «με» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό. Ο όρος «που αντιμετωπίζει» περιγράφοντας την κατάσταση και όχι το πρόσωπο δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, τουναντίον μάλιστα εμπνέει ασφάλεια και δύναμη, συναισθήματα ιδιαίτερως σημαντικά για τους ανθρώπους που καλούνται να αντιμετωπίσουν μια αναπηρία.

#### **ΜΕΡΟΣ Β' ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

**Άρθρο 19 Ορισμός υπεύθυνου στο δικαστήριο για ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία, ενημέρωσής τους, και διευκόλυνσης της εξυπηρέτησής τους – Τροποποίηση περ. β) παρ. 7 άρθρου 17 ν. 4938/2022 (2)Σχόλια**

**4 Φεβρουαρίου 2023, 12:09 | Π. Π.** Απαραίτητο ο εν λόγω υπάλληλος να λάβει ανάλογη εκπαίδευση, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται τα διάφορα προβλήματα και να βρίσκει την προσήκουσα λύση κάθε φορά, προκειμένου, δηλαδή, να είναι σε θέση να ασκήσει επί της ουσίας το συγκεκριμένο καθήκον και να μην πέσει σε αχρησία με τις τραγικές συνέπειες που ήδη λαμβάνουν χώρα.

**4 Φεβρουαρίου 2023, 12:25 | Π.Π. 1.** Αντί του όρου «ατόμων», αναγκαία η χρήση του όρου «ανθρώπων». Ο όρος «άτομα» αποβαίνει προσβλητικός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κατά το βαθμό που μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η επέλευση της αναπηρίας συνεπάγεται την απώλεια της ανθρώπινης ιδιότητας.

Πράγματι, ευλόγως διερωτάται κανείς αν γίνεται μέχρι την επέλευση της αναπηρίας κανείς να χαρακτηρίζεται «άνθρωπος» και μετά από αυτή «άτομο». Πέραν αυτού, δημιουργείται διαχωρισμός των κοινωνιών που οδηγεί στην περιθωριοποίηση των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κάποια αναπηρία. Επιπλέον, οδηγεί στην αποξένωση, καθώς δημιουργεί την εσφαλμένη εντύπωση ότι η αναπηρία είναι κάτι που δεν αφορά στον άνθρωπο αλλά σε κάτι μακριά και έξω από αυτόν.2. Απαραίτητο να αφορά και την επίλυση των ζητημάτων προσβασιμότητας που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι υπηρετούντες στις δικαστικές υπηρεσίες που αντιμετωπίζουν κάποια αναπηρία, καθώς και οι δικηγόροι που αντιμετωπίζουν κάποια αναπηρία.

**Άρθρο 20 Δικαιούχοι νομικής βοήθειας με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω – Προσθήκη παρ. 3Α και τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 1 ν. 3226/2004 (4) Σχόλια**

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:19 | Π.Π.** Αντί του όρου «με ποσοστό αναπηρίας», ο όρος «που αντιμετωπίζουν αναπηρία, το ποσοστό της οποίας ανέρχεται σε». Ο όρος «με ποσοστό αναπηρίας» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό, ενώ, επιπλέον, ως αμιγώς αριθμητικός αποβαίνει προσβλητικός της αξίας του ανθρώπου. Ο όρος «που αντιμετωπίζουν αναπηρία το ποσοστό της οποίας ανέρχεται σε» αναφερόμενος στην κατάσταση και όχι στο πρόσωπο, αφενός δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, αφετέρου δείχνει πιο ξεκάθαρα ότι η μονάδα μέτρησης αναφέρεται στην κατάσταση, δηλαδή στην αναπηρία, και όχι σε κάποια ιδιότητα του προσώπου.

**30 Ιανουαρίου 2023, 15:09 | Ε.Σ.:** Με αναδρομική ισχύ και καλά θα κάνετε αν καταργούσατε εντελώς το δικαστικό ένσημο είναι αντισυνταγματικό

**28 Ιανουαρίου 2023, 21:06 | Μ.Μ.:** και τις εκρεμείς υποθέσεις, είναι δική σας παράβαση επί τόσα χρόνια εις βάρος των αναπήρων

**24 Ιανουαρίου 2023, 11:32 | V.:** Bravo

**Άρθρο 21 Διαδικασία παροχής νομικής βοήθειας – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 2 ν. 3226/2004 (0)Σχόλια**

**Άρθρο 22 Συμβουλευτική βοήθεια – Τροποποίηση άρθρου 5 ν. 3226/2004 (2)Σχόλια**

**3 Φεβρουαρίου 2023, 20:05 | Π.Π.** Αντί του όρου «με ποσοστό αναπηρίας», ο όρος «που αντιμετωπίζουν αναπηρία, το ποσοστό της οποίας ανέρχεται σε». Ο όρος «με ποσοστό αναπηρίας» παραπέμπει και άρα προσδίδει στη συνείδηση του κόσμου κάποια ιδιότητα ή κάποιο χαρακτηριστικό, ενώ, επιπλέον, ως αμιγώς αριθμητικός αποβαίνει προσβλητικός της αξίας του ανθρώπου. Ο όρος «που αντιμετωπίζουν αναπηρία, το ποσοστό της οποίας ανέρχεται σε» αναφερόμενος στην κατάσταση και όχι στο πρόσωπο, αφενός δεν προσδίδει ιδιότητα ή χαρακτηριστικό και καθιστά σαφή την πραγματικότητα χωρίς να εμπνέει οίκτο ή λύπη, αφετέρου δείχνει πιο ξεκάθαρα ότι η μονάδα μέτρησης αναφέρεται στην κατάσταση, δηλαδή στην αναπηρία, και όχι σε κάποια ιδιότητα του προσώπου.

**25 Ιανουαρίου 2023, 14:34 | B.:** Bravo

## ΜΕΡΟΣ Γ' ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

**Άρθρο 23 Έναρξη ισχύος (0)Σχόλια**

### Στ. Έκθεση νομιμότητας

24.	Συναφείς συνταγματικές διατάξεις
	<ul style="list-style-type: none"><li>- Άρθρο 2 Σ</li><li>- Άρθρο 5 Σ</li><li>- παρ. 1 άρθρου 20 Σ</li><li>- παρ. 6 άρθρου 21 Σ</li><li>- παρ. 1 άρθρου 25Σ</li></ul>

25.	Ενωσιακό δίκαιο	
<input checked="" type="checkbox"/>	Πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο (συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων)	Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Άρθρο 21 – Απαγόρευση διακρίσεων Άρθρο 26 - Ένταξη των ατόμων με αναπηρία Άρθρο 47 – Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου
<input type="checkbox"/>	Κανονισμός	
<input type="checkbox"/>	Οδηγία	
<input type="checkbox"/>	Απόφαση	
26.	Συναφείς διατάξεις διεθνών συνθηκών ή συμφωνιών	
<input checked="" type="checkbox"/>	Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	Άρθρο 14 - Απαγόρευση των διακρίσεων
<input checked="" type="checkbox"/>	Διεθνείς συμβάσεις	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία Άρθρο 3 – Γενικές αρχές Άρθρο 4 - Γενικές υποχρεώσεις Άρθρο 8 - Ευαισθητοποίηση Άρθρο 9 - Προσβασιμότητα Άρθρο 12 - Ισότητα ενώπιον του νόμου Άρθρο 13 - Πρόσβαση στη δικαιοσύνη
27.	Συναφής νομολογία των ανωτάτων και άλλων εθνικών δικαστηρίων, καθώς και αποφάσεις των Ανεξάρτητων Αρχών	
		<i>Στοιχεία &amp; βασικό περιεχόμενο απόφασης</i>
<input type="checkbox"/>	Ανώτατο ή άλλο εθνικό δικαστήριο (αναφέρατε)	

<input type="checkbox"/>	Ανεξάρτητη Αρχή (αναφέρατε)	
28.	Συναφής ευρωπαϊκή και διεθνής νομολογία	
	<i>Στοιχεία &amp; βασικό περιεχόμενο απόφασης</i>	
<input type="checkbox"/>	Νομολογία Δικαστηρίου Ε.Ε.	
<input type="checkbox"/>	Νομολογία Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	
<input type="checkbox"/>	Άλλα ευρωπαϊκά ή διεθνή δικαστήρια ή διαιτητικά όργανα	

## Ζ. Πίνακας τροποποιούμενων ή καταργούμενων διατάξεων

29.	Τροποποίηση – αντικατάσταση – συμπλήρωση διατάξεων	
	<i>Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης</i>	<i>Υφιστάμενες διατάξεις</i>
	<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 3</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Ίση μεταχείριση ατόμων με αναπηρία και χρόνια πάθηση - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 3 και άρθρου 24 ν. 4443/2016</b></p> <p>1. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016 (Α' 232) μετά από τις λέξεις «γενεαλογικών καταβολών» προστίθενται οι λέξεις «, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης» και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής: «2. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3, 4, 6 του παρόντος, καθώς και του άρθρου 4, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών</p>	<p>2. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3, 4, 6 του παρόντος, καθώς και του άρθρου 4, η αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών εφαρμόζεται σε όλα τα</p>

<p>καταβολών, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, και όσον αφορά:</p> <p>α) την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης,</p> <p>β) τις κοινωνικές παροχές και τις φορολογικές διευκολύνσεις ή πλεονεκτήματα,</p> <p>γ) την εκπαίδευση,</p> <p>δ) την πρόσβαση στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης.».</p> <p>2. Με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Επικρατείας που είναι αρμόδιος για τον Συντονιστικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του άρθρου 69 του ν. 4488/2017 (Α' 137), των Υπουργών, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού δύναται να καθορίζονται τα μέτρα που είναι αναγκαία για την αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στους τομείς της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016 (Α' 232).».</p> <p>3. Στο άρθρο 24 του ν. 4443/2016 διαγράφονται οι λέξεις «, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης» και το άρθρο 24 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 24</p>	<p>πρόσωπα, στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, και όσον αφορά:</p> <p>α) την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης,</p> <p>β) τις κοινωνικές παροχές και τις φορολογικές διευκολύνσεις ή πλεονεκτήματα,</p> <p>γ) την εκπαίδευση,</p> <p>δ) την πρόσβαση στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης.</p> <p style="text-align: center;">Άρθρο 24</p>
---	---

<p>Με Προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Υγείας, Δικαιοσύνης και κάθε άλλου καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να επεκταθεί η προστασία που παρέχεται για διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου και πέραν των τομέων εργασίας και απασχόλησης στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και φορολογικών διευκολύνσεων, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται συναλλακτικά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης και της στέγης.».</p>	<p>Με Προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Οικονομίας και Ανάπτυξης, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Υγείας, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και κάθε άλλου καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να επεκταθεί η προστασία που παρέχεται για διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου και πέραν των τομέων εργασίας και απασχόλησης στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και φορολογικών διευκολύνσεων, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται συναλλακτικά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης και της στέγης.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 4</b> <b>Ευθύνη μη ομιλούντος κωφού οφειλέτη – Τροποποίηση άρθρου 331 ΑΚ</b></p> <p>Στο άρθρο 331 του Αστικού Κώδικα [π.δ. 456/1984, (Α' 164)] η λέξη «κωφάλαος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλών κωφός» και το άρθρο 331 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 331</p> <p>Αν ο οφειλέτης είναι ανήλικος κάτω των δεκατεσσάρων ετών ή δεν έχει συνείδηση των πράξεών του ή βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 331 ΑΚ</p> <p>Αν ο οφειλέτης είναι ανήλικος κάτω των δεκατεσσάρων ετών ή δεν έχει συνείδηση των πράξεών του ή βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που</p>

<p>διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησής του ή, τέλος, είναι μη ομιλών κωφός, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 915 έως 918.».</p>	<p>περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησής του ή, τέλος, είναι κωφάλαλος, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 915 έως 918.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 5</b> <b>Ικανότητα καταλογισμού μη ομιλούντος κωφού σε αδικοπραξία – Τροποποίηση άρθρου 917 ΑΚ</b></p> <p>Στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 917 ΑΚ η λέξη «κωφαλάλους» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλούντες κωφούς» και το άρθρο 917 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 917</p> <p>Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο, όχι όμως το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του ευθύνεται για τη ζημία που προξένησε, εκτός αν ενέργησε χωρίς διάκριση. Το ίδιο ισχύει και για τους μη ομιλούντες κωφούς.».</p>	<p>Άρθρο 917 ΑΚ</p> <p>Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο, όχι όμως το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του ευθύνεται για τη ζημία που προξένησε, εκτός αν ενέργησε χωρίς διάκριση. Το ίδιο ισχύει και για τους κωφαλάλους.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 6</b> <b>Διαδικασία υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση – Τροποποίηση άρθρου 1667 ΑΚ</b></p> <p>Στο άρθρο 1667 ΑΚ, επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο πρώτο εδάφιο, η λέξη «πάσχοντος» αντικαθίσταται από τη λέξη «προσώπου», β) στο τρίτο εδάφιο, οι λέξεις «πάσχει από» αντικαθίστανται από τη λέξη «έχει» και το άρθρο 1667 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1667</p> <p>Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση αποφασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του προσώπου ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγαμη συμβίωση, ή των γονέων ή τέκνων του ή του εισαγγελέα ή και</p>	<p>Άρθρο 1667 ΑΚ</p> <p>Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση αποφασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του πάσχοντος ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγαμη συμβίωση, ή των γονέων ή τέκνων του ή του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως. Στην</p>



<p>αυτεπαγγέλτως. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1666, την αίτηση μπορεί να υποβάλλει και ο επίτροπος του ανηλίκου.</p> <p>Όταν το πρόσωπο έχει αποκλειστικά σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου.».</p>	<p>περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1666, την αίτηση μπορεί να υποβάλει και ο επίτροπος του ανηλίκου. Όταν το πρόσωπο πάσχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 7</b> <b>Σύνταξη διαθήκης από κωφό διαθέτη – Τροποποίηση άρθρου 1735 ΑΚ</b></p> <p>Στον τίτλο και στο κείμενο του άρθρου 1735 ΑΚ η λέξη «κουφός» αντικαθίσταται από τη λέξη «κωφός» και το άρθρο 1735 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1735 Διαθέτης κωφός</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός, πρέπει επιπλέον να δοθεί σ' αυτόν η πράξη για να τη διαβάσει και να βεβαιωθεί στην πράξη ότι αυτό έγινε.»</p>	<p>Άρθρο 1735 ΑΚ Διαθέτης κουφός</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κουφός, πρέπει επιπλέον να δοθεί σ' αυτόν η πράξη για να τη διαβάσει και να βεβαιωθεί στην πράξη ότι αυτό έγινε.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 8</b> <b>Σύμπραξη ατόμων κατά τη σύνταξη διαθήκης από κωφό διαθέτη – Τροποποίηση άρθρου 1736 ΑΚ</b></p> <p>Στο άρθρο 1736 ΑΚ η λέξη «κουφός» αντικαθίσταται από τη λέξη «κωφός» και το άρθρο 1736 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 1736</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κωφός και δεν μπορεί να διαβάζει χειρόγραφα, η διαθήκη συντάσσεται ενώπιον πέντε μαρτύρων ή δεύτερου συμβολαιογράφου και τριών μαρτύρων.»</p>	<p>Άρθρο 1736 ΑΚ</p> <p>Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κουφός και δεν μπορεί να διαβάζει χειρόγραφα, η διαθήκη συντάσσεται ενώπιον πέντε μαρτύρων ή δεύτερου συμβολαιογράφου και τριών μαρτύρων</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 9</b></p>	

<p align="center"><b>Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου ή μη ομιλών κωφός - Τροποποίηση άρθρου 1745 ΑΚ</b></p> <p>Στο άρθρο 1745 ΑΚ επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο, οι λέξεις «άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «με σοβαρή αναπηρία λόγου ή μη ομιλών κωφός», β) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «είναι άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «έχει σοβαρή αναπηρία λόγου ή είναι μη ομιλών κωφός» και το άρθρο 1745 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p align="center"><b>Άρθρο 1745</b></p> <p align="center">Διαθέτης με σοβαρή αναπηρία λόγου ή μη ομιλών κωφός</p> <p>Όποιος κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου έχει σοβαρή αναπηρία λόγου ή είναι μη ομιλών κωφός ή από άλλο λόγο εμποδίζεται να μιλάει, μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη. Για το σκοπό αυτό πρέπει να γράψει επάνω στο έγγραφο που εγχειρίζεται ή επάνω στο περικάλυμμα που το περιέχει, ιδιοχείρως τη δήλωση ότι το έγγραφο είναι η διαθήκη του, και αν το έγγραφο γράφηκε από άλλον, και ότι το διάβασε ο διαθέτης. Αυτή η δήλωση πρέπει να γραφεί από το διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.».</p>	<p>Άρθρο 1745 ΑΚ</p> <p>Διαθέτης άλαλος ή κωφάλαλος</p> <p>Όποιος κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου είναι άλαλος ή κωφάλαλος ή από άλλο λόγο εμποδίζεται να μιλάει, μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη. Για το σκοπό αυτό πρέπει να γράψει επάνω στο έγγραφο που εγχειρίζεται ή επάνω στο περικάλυμμα που το περιέχει, ιδιοχείρως τη δήλωση ότι το έγγραφο είναι η διαθήκη του, και αν το έγγραφο γράφηκε από άλλον, και ότι το διάβασε ο διαθέτης.</p> <p>Αυτή η δήλωση πρέπει να γραφεί από το διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.</p>
<p align="center"><b>Άρθρο 10</b></p> <p align="center"><b>Συεννόηση με κωφούς ομιλούντες ή μη ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 253 ΚΠολΔ</b></p>	

Στο άρθρο 253 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας [π.δ. 503/1985, (Α' 182), ΚΠολΔ] επέρχονται οι εξής αλλαγές:

α) στην παρ. 1: αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «κουφός, άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός ομιλών ή μη, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και οι λέξεις «τον κουφό» αντικαθίστανται από τις λέξεις «τον ομιλούντα κωφό», αβ) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «τον άλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», αγ) στο τρίτο εδάφιο, η λέξη «κωφάλαλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλούντα κωφό», β) στην παρ. 2, οι λέξεις «κουφός, ο άλαλος ή ο κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός ομιλών ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 253 διαμορφώνεται ως εξής:

#### «Άρθρο 253

Συνενόηση με κωφούς ομιλούντες ή μη ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου

1. Αν μάρτυρας ή πραγματογνώμονας ή κάποιος από τους διαδίκους ή τους νόμιμους αντιπροσώπους τους που παρίστανται στη συζήτηση ή την επιχείρηση διαδικαστικής πράξης είναι κωφός ομιλών ή μη, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, η συνενόηση μαζί του γίνεται ως εξής: Οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις υποβάλλονται προς τον ομιλούντα κωφό εγγράφως και οι απαντήσεις δίνονται προφορικά. Προς το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις υποβάλλονται προφορικά και αυτός απαντά

#### Άρθρο 253 ΚΠολΔ

Συνενόηση με κωφούς - άλαλους-κωφάλαλους

1. Αν μάρτυρας ή πραγματογνώμονας ή κάποιος από τους διαδίκους ή τους νόμιμους αντιπροσώπους τους που παρίστανται στη συζήτηση ή την επιχείρηση διαδικαστικής πράξης είναι κωφός, άλαλος ή κωφάλαλος, η συνενόηση μαζί του γίνεται ως εξής: Οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις υποβάλλονται προς τον κωφό εγγράφως και οι απαντήσεις δίνονται προφορικά. Προς τον άλαλο οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις υποβάλλονται προφορικά και αυτός απαντά εγγράφως. Προς τον κωφάλαλο οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις υποβάλλονται εγγράφως και εγγράφως επίσης απαντά αυτός. Οι γραπτές ερωτήσεις, παρατηρήσεις και

<p>εγγράφως. Προς τον μη ομιλούντα κωφό οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις υποβάλλονται εγγράφως και εγγράφως επίσης απαντά αυτός. Οι γραπτές ερωτήσεις, παρατηρήσεις και απαντήσεις καταχωρίζονται στα πρακτικά ή στην έκθεση.</p> <p>2. Αν ο κωφός ομιλών ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου δεν ξέρει να διαβάζει και να γράφει, ο δικαστής διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που εκλέγονται κατά προτίμηση ανάμεσα στα πρόσωπα που είναι συνηθισμένα να συνεννοούνται μαζί του.».</p>	<p>απαντήσεις καταχωρίζονται στα πρακτικά ή στην έκθεση.</p> <p>2. Αν ο κωφός, ο άλαλος ή ο κωφάλαλος δεν ξέρει να διαβάζει και να γράφει, ο δικαστής διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που εκλέγονται κατά προτίμηση ανάμεσα στα πρόσωπα που είναι συνηθισμένα να συνεννοούνται μαζί του.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 11</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Όρκιση ως μάρτυρα προσώπου με σοβαρή αναπηρία στα άνω άκρα ή λόγου και κωφού ομιλούντος ή μη προσώπου – Τροποποίηση παρ. 5 και 6 άρθρου 408 ΚΠολΔ</b></p> <p>Στο άρθρο 408 ΚΠολΔ επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 5 οι λέξεις «δεν έχει χέρια» αντικαθίστανται από τις λέξεις «είναι πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία στα άνω άκρα», β) στην παρ. 6 οι λέξεις «Κουφοί, άλαλοι και κωφάλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Κωφοί ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 408 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 408</p> <p>1. Πριν εξεταστεί ο μάρτυρας οφείλει να ορκισθεί. Προς τούτο ερωτάται, αν προτιμά να δώσει θρησκευτικό ή πολιτικό όρκο.</p> <p>2. Ο τύπος του χριστιανικού όρκου είναι: "Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να πω ευσυνείδητα όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να κρύψω τίποτε".</p>	<p style="text-align: center;">Άρθρο 408 ΚΠολΔ</p> <p>1. Πριν εξεταστεί ο μάρτυρας οφείλει να ορκισθεί. Προς τούτο ερωτάται, αν προτιμά να δώσει θρησκευτικό ή πολιτικό όρκο.</p> <p>2. Ο τύπος του χριστιανικού όρκου είναι: "Ορκίζομαι ενώπιον του Θεού να πω ευσυνείδητα όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να κρύψω τίποτε". Αν ο μάρτυρας</p>

<p>Αν ο μάρτυρας πιστεύει σε γνωστή θρησκεία ή δόγμα, που ορίζει άλλο τύπο όρκου, δίνει τον όρκο σύμφωνα με αυτόν τον τύπο.</p> <p>3. Ο πολιτικός όρκος δίνεται ως διαβεβαίωση με τον εξής τύπο: "Δηλώνω στην τιμή και στη συνείδησή μου πως θα πω όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να κρύψω τίποτε".</p> <p>4. Οι κληρικοί κάθε Θρησκεύματος ορκίζονται διαβεβαιώνοντας στην ιερωσύνη τους.</p> <p>5. Αν ο μάρτυρας είναι πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία στα άνω άκρα, επαναλαμβάνει τον όρκο που διαβάζει ο δικαστής.</p> <p>6. Κωφοί ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου ορκίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 253.».</p>	<p>πιστεύει σε γνωστή θρησκεία ή δόγμα, που ορίζει άλλο τύπο όρκου, δίνει τον όρκο σύμφωνα με αυτόν τον τύπο.</p> <p>3. Ο πολιτικός όρκος δίνεται ως διαβεβαίωση με τον εξής τύπο: "Δηλώνω στην τιμή και στη συνείδησή μου πως θα πω όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να κρύψω τίποτε".</p> <p>4. Οι κληρικοί κάθε θρησκεύματος ορκίζονται διαβεβαιώνοντας στην ιερωσύνη τους.</p> <p>5. Αν ο μάρτυρας δεν έχει χέρια, επαναλαμβάνει τον όρκο που διαβάζει ο δικαστής.</p> <p>6. Κουφοί, άλαλοι και κωφάλαλοι ορκίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 253.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 12</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Μέτρα θεραπείας ατόμων με ψυχική ή διανοητική διαταραχή – Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 69 ΠΚ</b></p> <p>Στην παρ. 1 του άρθρου 69 του Ποινικού Κώδικα [ν. 4619/2019, (Α' 95)] οι λέξεις «που πάσχουν από» αντικαθίστανται από τη λέξη «με» και το άρθρο 69 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 69 Γενική διάταξη</p> <p>1. Μέτρα ασφαλείας, εκτός από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 122 και 123, είναι: α) τα μέτρα θεραπείας ατόμων με ψυχική ή διανοητική διαταραχή και β) η δήμευση κατά το άρθρο 76.</p> <p>2. Τα μέτρα ασφαλείας δεν μπορούν να επιβληθούν όταν η επιβολή τους παραβιάζει την αρχή της</p>	<p>Άρθρο 69 ΠΚ</p> <p>Γενική διάταξη</p> <p>1. Μέτρα ασφαλείας, εκτός από τα προβλεπόμενα στα άρθρα 122 και 123, είναι: α) τα μέτρα θεραπείας ατόμων που πάσχουν από ψυχική ή διανοητική διαταραχή και (β) η δήμευση κατά το άρθρο 76.</p> <p>2. Τα μέτρα ασφαλείας δεν μπορούν να επιβληθούν όταν η επιβολή τους παραβιάζει την αρχή της</p>

<p>αναλογικότητας ενόψει της βαρύτητας της πράξης που έχει τελεστεί, της πράξης που υπάρχει κίνδυνος να τελεστεί, καθώς και της έντασης αυτού του κινδύνου. Για την αξιολόγηση των όρων αυτών απαιτείται ειδική αιτιολογία.».</p>	<p>αναλογικότητας ενόψει της βαρύτητας της πράξης που έχει τελεστεί, της πράξης που υπάρχει κίνδυνος να τελεστεί, καθώς και της έντασης αυτού του κινδύνου. Για την αξιολόγηση των όρων αυτών απαιτείται ειδική αιτιολογία.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 13</b> <b>Υπολογισμός εκτιώμενης ποινής κρατούμενων που έχουν ημιπληγία ή παραπληγία - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 105B ΠΚ</b></p> <p>Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 του άρθρου 105B ΠΚ οι λέξεις «πάσχουν από» αντικαθίσταται από τη λέξη «έχουν» και το άρθρο 105B διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 105B Απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης</p> <p>1. Όσοι καταδικάστηκαν σε στερητική της ελευθερίας ποινής μπορούν να απολυθούν υπό τον όρο της ανάκλησης, σύμφωνα με τις πιο κάτω διατάξεις, εφόσον έχουν εκτίσει: α) σε περίπτωση φυλάκισης, τα δύο πέμπτα (2/5) αυτής, β) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης, τα τρία πέμπτα (3/5) αυτής, γ) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης για τα εγκλήματα του δεύτερου εδαφίου της παρ. 6, τα τέσσερα πέμπτα (4/5) αυτής και δ) σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης τουλάχιστον είκοσι (20) έτη.</p> <p>2. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη.</p> <p>3. Στην περίπτωση που συντρέχουν σωρευτικά περισσότερες ποινές, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει το άθροισμα των τμημάτων των ποινών, που</p>	<p>Άρθρο 105B ΠΚ</p> <p>Απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης</p> <p>1. Όσοι καταδικάστηκαν σε στερητική της ελευθερίας ποινής μπορούν να απολυθούν υπό τον όρο της ανάκλησης, σύμφωνα με τις πιο κάτω διατάξεις, εφόσον έχουν εκτίσει: α) σε περίπτωση φυλάκισης, τα δύο πέμπτα (2/5) αυτής, β) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης, τα τρία πέμπτα (3/5) αυτής, γ) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης για τα εγκλήματα του δεύτερου εδαφίου της παρ. 6, τα τέσσερα πέμπτα (4/5) αυτής και δ) σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης τουλάχιστον είκοσι (20) έτη.</p> <p>2. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη.</p> <p>3. Στην περίπτωση που συντρέχουν σωρευτικά περισσότερες ποινές, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει το άθροισμα των τμημάτων των ποινών, που προβλέπεται στην παρ. 1. Σε κάθε περίπτωση ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει είκοσι πέντε (25) έτη και όταν το</p>

<p>προβλέπεται στην παρ. 1. Σε κάθε περίπτωση ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει είκοσι πέντε (25) έτη και όταν το παραπάνω άθροισμα υπερβαίνει το όριο αυτό.</p> <p>4. Αν ο καταδικασθείς εργάζεται, κάθε ημέρα εργασίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της σωφρονιστικής νομοθεσίας. Κάθε ημέρα κράτησης κρατουμένων που έχουν ημιπληγία ή παραπληγία, σκλήρυνση κατά πλάκας ή έχουν υποβληθεί σε επέμβαση μεταμόσχευσης καρδιάς, ήπατος, νεφρού ή μυελού των οστών ή είναι φορείς του συνδρόμου επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας ή έχουν κακοήθη νεοπλάσματα ή νεφρική ανεπάρκεια για την οποία γίνεται τακτική αιμοκάθαρση ή φυματίωση κατά τη διάρκεια της θεραπείας της, υπολογίζεται ευεργετικά ως δύο (2) ημέρες εκτιώμενης ποινής. Το ίδιο ισχύει και για: α) κρατουμένους με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω, που δεν μπορούν να εργαστούν, εφόσον κρίνεται ότι η παραμονή τους στο κατάστημα κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα επαχθής λόγω αδυναμίας αυτοεξυπηρέτησης, β) κρατουμένους με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, γ) κρατουμένους στους οποίους απαγορεύεται ύστερα από γνωμάτευση από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) η ανάληψη εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βάσιμα να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία τους, δ) κρατουμένους οι οποίοι νοσηλεύονται σε θεραπευτικά καταστήματα ή νοσοκομεία εφόσον η νοσηλεία τους έχει διαρκέσει</p>	<p>παραπάνω άθροισμα υπερβαίνει το όριο αυτό.</p> <p>4. Αν ο καταδικασθείς εργάζεται, κάθε ημέρα εργασίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της σωφρονιστικής νομοθεσίας. Κάθε ημέρα κράτησης κρατουμένων που πάσχουν από ημιπληγία ή παραπληγία, σκλήρυνση κατά πλάκας ή έχουν υποβληθεί σε επέμβαση μεταμόσχευσης καρδιάς, ήπατος, νεφρού ή μυελού των οστών ή είναι φορείς του συνδρόμου επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας ή πάσχουν από κακοήθη νεοπλάσματα ή από νεφρική ανεπάρκεια για την οποία γίνεται τακτική αιμοκάθαρση ή από φυματίωση κατά τη διάρκεια της θεραπείας της, υπολογίζεται ευεργετικά ως δύο (2) ημέρες εκτιώμενης ποινής. Το ίδιο ισχύει και για: α) κρατουμένους με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω, που δεν μπορούν να εργαστούν, εφόσον κρίνεται ότι η παραμονή τους στο κατάστημα κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα επαχθής λόγω αδυναμίας αυτοεξυπηρέτησης, β) κρατουμένους με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, γ) κρατουμένους στους οποίους απαγορεύεται ύστερα από γνωμάτευση από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) η ανάληψη εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βάσιμα να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία τους, δ) κρατουμένους οι οποίοι νοσηλεύονται σε θεραπευτικά καταστήματα ή νοσοκομεία εφόσον η νοσηλεία τους έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες, ε) κρατούμενες μητέρες για όσο διάστημα έχουν μαζί τους τα ανήλικα τέκνα τους, στ) κρατουμένους που συμμετέχουν σε θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης από ναρκωτικά</p>
--	---

<p>τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες, ε) κρατούμενες μητέρες για όσο διάστημα έχουν μαζί τους τα ανήλικα τέκνα τους, στ) κρατούμενους που συμμετέχουν σε θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης από ναρκωτικά εγκεκριμένου, κατά το άρθρο 51 του ν. 4139/2013 οργανισμού και ζ) κρατούμενους για όσο διάστημα διαρκεί η κράτησή τους σε χώρους αστυνομικών τμημάτων ή αστυνομικών διευθύνσεων. Η διακρίβωση των ασθενειών του δεύτερου εδαφίου, καθώς και της αναπηρίας στις περ. α' και β' γίνεται με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 105.</p> <p>5. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά είτε κατά την προηγούμενη παράγραφο είτε κατά τις ειδικές διατάξεις που προβλέπουν αντίστοιχο υπολογισμό.</p> <p>6. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα απόλυση υπό όρο, αν δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα δύο πέμπτα (2/5) της ποινής που του επιβλήθηκε και, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, δεκαέξι (16) έτη.</p> <p>Προκειμένου για ποινές κάθειρξης που επιβλήθηκαν για τα κακουργήματα των άρθρων 22 και 23 του ν. 4139/2013, 134, 187, 187 Α, των περ. γ' και δ' της παρ. 1 του άρθρου 265, της παρ. 1 του άρθρου 299, των άρθρων 323Α, 324, 380, 385, καθώς και για αυτά του 19ου κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του παρόντος Κώδικα, απόλυση υπό όρο δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα, αν αυτός δεν έχει</p>	<p>εγκεκριμένου, κατά το άρθρο 51 του ν. 4139/2013 οργανισμού και ζ) κρατούμενους για όσο διάστημα διαρκεί η κράτησή τους σε χώρους αστυνομικών τμημάτων ή αστυνομικών διευθύνσεων. Η διακρίβωση των ασθενειών του δεύτερου εδαφίου, καθώς και της αναπηρίας στις περ. α' και β' γίνεται με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 105.</p> <p>5. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά είτε κατά την προηγούμενη παράγραφο είτε κατά τις ειδικές διατάξεις που προβλέπουν αντίστοιχο υπολογισμό.</p> <p>6. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα απόλυση υπό όρο, αν δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα δύο πέμπτα (2/5) της ποινής που του επιβλήθηκε και, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, δεκαέξι (16) έτη.</p> <p>Προκειμένου για ποινές κάθειρξης που επιβλήθηκαν για τα κακουργήματα των άρθρων 22 και 23 του ν. 4139/2013, 134, 187, 187 Α, των περ. γ' και δ' της παρ. 1 του άρθρου 265, της παρ. 1 του άρθρου 299, των άρθρων 323Α, 324, 380, 385, καθώς και για αυτά του 19ου κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του παρόντος Κώδικα, απόλυση υπό όρο δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα, αν αυτός δεν έχει παραμείνει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα τρία πέμπτα (3/5) της ποινής που του επιβλήθηκε, και σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης δεκαοχτώ (18) ετών. Το παραπάνω κατά περίπτωση χρονικό διάστημα προσαυξάνεται κατά το ένα τρίτο (1/3) των λοιπών ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί, στην περίπτωση που αυτές</p>
---	---



<p>παραμένει στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα τρία πέμπτα (3/5) της ποινής που του επιβλήθηκε, και σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης δεκαοχτώ (18) ετών. Το παραπάνω κατά περίπτωση χρονικό διάστημα προσαυξάνεται κατά το ένα τρίτο (1/3) των λοιπών ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί, στην περίπτωση που αυτές συντρέχουν σωρευτικά. Σε κάθε περίπτωση όμως ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει παραμείνει στο κατάστημα είκοσι (20) έτη και αν εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης, αν έχει παραμείνει είκοσι πέντε (25) έτη.».</p>	<p>συντρέχουν σωρευτικά. Σε κάθε περίπτωση όμως ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει παραμείνει στο κατάστημα είκοσι (20) έτη και αν εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης, αν έχει παραμείνει είκοσι πέντε (25) έτη.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 14</b> <b>Θεραπευτικά μέτρα ανηλικού με ψυχική ασθένεια ή οργανική νόσο—</b> <b>Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 123</b> <b>ΠΚ</b></p> <p>Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 123 ΠΚ οι λέξεις «πάσχει από» αντικαθίστανται από τη λέξη «έχει», πριν από τις λέξεις «οργανική νόσο» διαγράφεται η λέξη «από» και το άρθρο 123 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;"><b>«Άρθρο 123</b></p> <p>1. Αν η κατάσταση του ανηλικού απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν αυτός έχει ψυχική ασθένεια ή οργανική νόσο ή βρίσκεται σε κατάσταση που του δημιουργεί σοβαρή σωματική δυσλειτουργία ή του έχει γίνει έξη η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, οιοπνευματωδών ποτών ή ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις ή εμφανίζει ουσιώδη</p>	<p>Άρθρο 123 ΠΚ</p> <p>1. Αν η κατάσταση του ανηλικού απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν αυτός πάσχει από ψυχική διαταραχή ή από οργανική νόσο ή βρίσκεται σε κατάσταση που του δημιουργεί σοβαρή σωματική δυσλειτουργία ή του έχει γίνει έξη η χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, οιοπνευματωδών ποτών ή ναρκωτικών ουσιών και δεν μπορεί να την αποβάλει με τις δικές του δυνάμεις ή εμφανίζει ουσιώδη καθυστέρηση στην</p>

<p>καθυστέρηση στην πνευματική και ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει: α) την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς, στους επιτρόπους του ή σε ανάδοχη οικογένεια, β) την ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων, γ) την παρακολούθηση συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος από τον ανήλικο ή δ) την παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν τα μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α` ή β` σε συνδυασμό με το μέτρο που προβλέπεται στο στοιχείο γ.</p> <p>2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη διάγνωση και γνωμοδότηση από εξειδικευμένη ομάδα ιατρών, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι κατά περίπτωση υπάγονται σε Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή σε ιατρικά κέντρα υγείας ή κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα.».</p>	<p>πνευματική και ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει: α) την ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς, στους επιτρόπους του ή σε ανάδοχη οικογένεια, β) την ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε επιμελητές ανηλίκων, γ) την παρακολούθηση συμβουλευτικού θεραπευτικού προγράμματος από τον ανήλικο ή δ) την παραπομπή του ανηλίκου σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να επιβληθούν τα μέτρα που προβλέπονται στα στοιχεία α' ή β' σε συνδυασμό με το μέτρο που προβλέπεται στο στοιχείο γ.</p> <p>2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη διάγνωση και γνωμοδότηση από εξειδικευμένη ομάδα ιατρών, ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι κατά περίπτωση υπάγονται σε Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ή σε ιατρικά κέντρα υγείας ή κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 15</b> <b>Υποχρέωση για μαρτυρία –</b> <b>Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 209</b> <b>ΚΠΔ</b></p> <p>Στην παρ. 2 του άρθρου 209 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας [ν. 4620/2019, (Α' 122)] διαγράφονται οι λέξεις «είναι παράφρονος ή» και το άρθρο 209 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 209 Υποχρέωση για μαρτυρία</p>	<p>Άρθρο 209 ΚΠΔ Υποχρέωση για μαρτυρία</p>

<p>1. Αν κάποιος καλείται νόμιμα για μαρτυρία, δεν μπορεί να την αρνηθεί, εκτός από τις εξαιρέσεις που ρητά αναγράφονται στον κώδικα.</p> <p>2. Όποιος διενεργεί ανάκριση ή και το δικαστήριο μπορεί να μην εξετάσει κάποιο μάρτυρα που βρίσκεται προφανώς σε τέτοια διανοητική κατάσταση, ώστε να μην είναι σε θέση να παραστήσει τα γεγονότα όπως έχουν συμβεί.».</p>	<p>1. Αν κάποιος καλείται νόμιμα για μαρτυρία, δεν μπορεί να την αρνηθεί, εκτός από τις εξαιρέσεις που ρητά αναγράφονται στον κώδικα.</p> <p>2. Όποιος διενεργεί ανάκριση ή και το δικαστήριο μπορεί να μην εξετάσει κάποιον μάρτυρα που είναι παράφρονος ή βρίσκεται προφανώς σε τέτοια διανοητική κατάσταση, ώστε να μην είναι σε θέση να παραστήσει τα γεγονότα όπως έχουν συμβεί.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 16</b> <b>Όρκος των μαρτύρων με σοβαρή αναπηρία λόγου στο ακροατήριο - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 219 ΚΠΔ</b></p> <p>Στην παρ. 2 του άρθρου 219 ΚΠΔ η λέξη «άλαλος» αντικαθίσταται από τις λέξεις «με σοβαρή αναπηρία λόγου», οι οποίες τίθενται μετά τη λέξη «μάρτυρας», και το άρθρο 219 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 219</b> <b>Όρκος των μαρτύρων στο ακροατήριο</b></p> <p>1. Κάθε μάρτυρας οφείλει, πριν εξετασθεί στο ακροατήριο, να δώσει τον ακόλουθο όρκο: «Δηλώνω, επικαλούμενος την τιμή και τη συνείδησή μου, ότι θα πω όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τίποτε».</p> <p>2. Ο μάρτυρας με σοβαρή αναπηρία λόγου που γνωρίζει να γράφει, ορκίζεται γράφοντας και υπογράφοντας τον άνω όρκο. Αν δεν ξέρει να γράφει, δίδει τον όρκο της προηγούμενης παραγράφου, με την βοήθεια διερμηνέα.</p> <p>3. Οι κληρικοί ή οι ιερωμένοι κάθε δόγματος ή αναγνωρισμένης</p>	<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 219 ΚΠΔ</b> <b>Όρκος των μαρτύρων στο ακροατήριο</b></p> <p>1. Κάθε μάρτυρας οφείλει, πριν εξετασθεί στο ακροατήριο, να δώσει τον ακόλουθο όρκο: «Δηλώνω, επικαλούμενος την τιμή και τη συνείδησή μου, ότι θα πω όλη την αλήθεια και μόνο την αλήθεια, χωρίς να προσθέσω ούτε να αποκρύψω τίποτε».</p> <p>2. Ο άλαλος μάρτυρας που γνωρίζει να γράφει, ορκίζεται γράφοντας και υπογράφοντας τον άνω όρκο. Αν δεν ξέρει να γράφει, δίδει τον όρκο της προηγούμενης παραγράφου, με την βοήθεια διερμηνέα.</p> <p>3. Οι κληρικοί ή οι ιερωμένοι κάθε δόγματος ή αναγνωρισμένης θρησκείας δεν ορκίζονται. Αντί γι' αυτό δίνουν κατά την παρ. 1 διαβεβαίωση στην ιεροσύνη</p>

<p>θηρσκείας δεν ορκίζονται. Αντί γι' αυτό δίνουν κατά την παρ. 1 διαβεβαίωση στην ιεροσύνη τους, σύμφωνα με τους κανονισμούς από τους οποίους διέπονται.».</p>	<p>τους, σύμφωνα με τους κανονισμούς από τους οποίους διέπονται.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 17</b>  <b>Μάρτυρες κωφοί ομιλούντες ή μη, ή με σοβαρή αναπηρία λόγου – Τροποποίηση άρθρου 229 ΚΠΔ</b></p> <p>Στο άρθρο 229 ΚΠΔ επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο οι λέξεις «κουφοί και άλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφοί ομιλούντες ή μη, ή με σοβαρή αναπηρία λόγου», β) στην παρ. 1: βα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «κουφός ή άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός ομιλών ή μη, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και η λέξη «κουφό» αντικαθίσταται από τις λέξεις «ομιλούντα κωφό», ββ) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «Στον άλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Στο πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», βγ) στο τρίτο εδάφιο, η λέξη «κωφάλαλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλούντα κωφό», βδ) στο τέταρτο εδάφιο, οι λέξεις «τον άλαλο ή από τον κωφάλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου ή από τον μη ομιλούντα κωφό», γ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2: γα) οι λέξεις «κουφός ή ο άλαλος ή ο κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός ομιλών ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και οι λέξεις «τον κουφό, τον άλαλο ή τον κωφάλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «τον κωφό ομιλούντα ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία</p>	

λόγου» και το άρθρο 229 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 229

Μάρτυρες κωφοί ομιλούντες ή μη, ή με σοβαρή αναπηρία λόγου

1. Αν ένας κωφός ομιλών ή μη, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου πρόκειται να εξεταστεί ως μάρτυρας ή ως κατηγορούμενος, η εξέτασή του γίνεται ως εξής: όλες οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις δίνονται στον ομιλούντα κωφό, αφού καταγραφούν από τον γραμματέα της ανάκρισης ή του δικαστηρίου, ενώ οι απαντήσεις δίνονται από αυτόν προφορικά. Στο πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται προφορικά και αυτός απαντά γραπτώς. Στον μη ομιλούντα κωφό οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται γραπτώς και αυτός απαντά με τον ίδιο τρόπο. Στο ακροατήριο οι γραπτές απαντήσεις που δόθηκαν από το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου ή από τον μη ομιλούντα κωφό, αφού μονογραφηθούν από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, καταγράφονται στα πρακτικά και συνοδεύουν τη δικογραφία.

2. Αν ο κωφός ομιλών ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου δεν ξέρει να διαβάζει ή να γράφει, όποιος διεξάγει την ανάκριση ή διευθύνει την συζήτηση, διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που, αν είναι δυνατό, επιλέγονται κατά προτίμηση μεταξύ των προσώπων που συνήθισαν να συνεννοούνται με τον κωφό ομιλούντα ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου. Κατά τα άλλα, τηρούνται αν

Άρθρο 229 ΚΠΔ

Μάρτυρες κουφοί και άλαλοι

1. Αν ένας κουφός ή άλαλος ή κωφάλαλος πρόκειται να εξεταστεί ως μάρτυρας ή ως κατηγορούμενος, η εξέτασή του γίνεται ως εξής: όλες οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις δίνονται στον κουφό, αφού καταγραφούν από τον γραμματέα της ανάκρισης ή του δικαστηρίου, ενώ οι απαντήσεις δίνονται από αυτόν προφορικά. Στον άλαλο οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται προφορικά και αυτός απαντά γραπτώς. Στον κωφάλαλο οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται γραπτώς και αυτός απαντά με τον ίδιο τρόπο. Στο ακροατήριο οι γραπτές απαντήσεις που δόθηκαν από τον άλαλο ή από τον κωφάλαλο, αφού μονογραφηθούν από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, καταγράφονται στα πρακτικά και συνοδεύουν τη δικογραφία.

2. Αν ο κουφός ή ο άλαλος ή ο κωφάλαλος δεν ξέρει να διαβάζει ή να γράφει, όποιος διεξάγει την ανάκριση ή διευθύνει την συζήτηση, διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που, αν είναι δυνατό, επιλέγονται κατά προτίμηση μεταξύ των προσώπων που συνήθισαν να συνεννοούνται με τον κουφό, τον άλαλο ή τον κωφάλαλο. Κατά τα άλλα, τηρούνται αν είναι δυνατό, οι διατάξεις του κώδικα που αναφέρονται στους διερμηνείς.

<p>είναι δυνατό, οι διατάξεις του κώδικα που αναφέρονται στους διερμηνείς.».</p>	
<p align="center"><b>Άρθρο 18</b></p> <p align="center"><b>Προσωρινή ανικανότητα κωφών ή προσώπων με σοβαρή αναπηρία λόγου για την εκπλήρωση των καθηκόντων του ενόρκου – Τροποποίηση περ. ε) άρθρου 382 ΚΠΔ</b></p> <p>Στην περ. ε) του άρθρου 382 ΚΠΔ οι λέξεις «κουφοί ή άλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφοί ή τα πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 382 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p align="center">«Άρθρο 382</p> <p align="center">Προσωρινή ανικανότητα</p> <p>Δεν είναι προσωρινά ικανοί να εκπληρώσουν τα καθήκοντα του ενόρκου:</p> <p>α) εκείνοι που παραπέμφθηκαν για οποιοδήποτε έγκλημα από δόλο για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών,</p> <p>β) εκείνοι που βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση,</p> <p>γ) εκείνοι σε βάρος των οποίων εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης ή διατάχτηκε κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση ή επιβλήθηκαν περιοριστικοί όροι</p> <p>δ) οι ασθενείς διανοητικά,</p> <p>ε) οι τυφλοί, οι κωφοί ή τα πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου.».</p>	<p>Άρθρο 382 ΚΠΔ</p> <p>Προσωρινή ανικανότητα</p> <p>Δεν είναι προσωρινά ικανοί να εκπληρώσουν τα καθήκοντα του ενόρκου:</p> <p>α) εκείνοι που παραπέμφθηκαν για οποιοδήποτε έγκλημα από δόλο για το οποίο ο νόμος προβλέπει ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών μηνών,</p> <p>β) εκείνοι που βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση,</p> <p>γ) εκείνοι σε βάρος των οποίων εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης ή διατάχτηκε κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση ή επιβλήθηκαν περιοριστικοί όροι,</p> <p>δ) οι ασθενείς διανοητικά,</p> <p>ε) οι τυφλοί, οι κουφοί ή άλαλοι</p>
<p align="center"><b>Άρθρο 19</b></p> <p align="center"><b>Συνεννόηση με κωφούς ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου - Τροποποίηση άρθρου 137 ΚΔΔ</b></p>	

<p>Στο άρθρο 137 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας [ν. 2717/1999, (Α' 97)] επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο, η λέξη «κωφάλλους» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλούντες κωφούς», β) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 οι λέξεις «κουφοί, άλαλοι ή κωφάλαλοι» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφοί ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 137 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;"><b>«Άρθρο 137</b></p> <p style="text-align: center;">Συνεννόηση με αλλόγλωσσους, μη ομιλούντες κωφούς κ.τ.λ.</p> <p>1. Αν διάδικος, μάρτυρας ή πραγματογνώμονας αγνοεί την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας, ο οποίος ορκίζεται ενώπιον του δικαστηρίου ότι θα αποδώσει ακριβώς όσα θα διαμειφθούν. Οι λόγοι του αποκλεισμού και της απαλλαγής των μαρτύρων ισχύουν και για το διερμηνέα.</p> <p>2. Αν τα πρόσωπα της παρ. 1 είναι κωφοί ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία λόγου η συνεννόηση μαζί τους γίνεται εγγράφως. Τις απαντήσεις τους υπογράφει ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση και περιλαμβάνονται, μαζί με τις αντίστοιχες ερωτήσεις, στο πρακτικό της συζήτησης. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν είναι ικανά να απαντήσουν εγγράφως, προσλαμβάνεται κατάλληλος διερμηνέας, σύμφωνα με την παρ. 1.».</p>	<p>Άρθρο 137 ΚΔΔ</p> <p>Συνεννόηση με αλλογλώσσους, κωφάλλους κ.τ.λ</p> <p>1. Αν διάδικος, μάρτυρας ή πραγματογνώμονας αγνοεί την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας, ο οποίος ορκίζεται ενώπιον του δικαστηρίου ότι θα αποδώσει ακριβώς όσα θα διαμειφθούν. Οι λόγοι του αποκλεισμού και της απαλλαγής των μαρτύρων ισχύουν και για το διερμηνέα.</p> <p>2. Αν τα πρόσωπα της παρ. 1 είναι κουφοί, άλαλοι ή κωφάλαλοι, η συνεννόηση μαζί τους γίνεται εγγράφως. Τις απαντήσεις τους υπογράφει ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση και περιλαμβάνονται, μαζί με τις αντίστοιχες ερωτήσεις, στο πρακτικό της συζήτησης. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν είναι ικανά να απαντήσουν εγγράφως προσλαμβάνεται κατάλληλος διερμηνέας, σύμφωνα με την παρ. 1.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 20</b></p> <p><b>Διερμηνείς κωφοί ομιλούντες ή μη, ή πρόσωπα με σοβαρή αναπηρία</b></p>	

**λόγου – Τροποποίηση παρ. 2 και 3  
άρθρου 10 ν. 2830/2000**

Στο άρθρο 10 του Κώδικα Συμβολαιογράφων [ν. 2830/2000, (Α' 96)] επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 2 αα) στο πρώτο εδάφιο, οι λέξεις «κωφός, άλαλος ή κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός ομιλών ή μη, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», αβ) στην περ. α' η λέξη «κωφό» αντικαθίσταται από τις λέξεις «ομιλούντα κωφό», αγ) στην περ. β' η λέξη «άλαλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου», αδ) στην περ. γ' η λέξη «κωφάλαλο» αντικαθίσταται από τις λέξεις «μη ομιλούντα κωφό», αε) στο δεύτερο εδάφιο, οι λέξεις «κωφό ή τον κωφάλαλο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφό, ομιλούντα ή μη», β) στην παρ. 3 οι λέξεις «κωφός ή ο άλαλος ή ο κωφάλαλος» αντικαθίστανται από τις λέξεις «κωφός ομιλών ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και το άρθρο 10 διαμορφώνεται ως εξής:

**«Άρθρο 10  
Διερμηνείς**

1. Αν κάποιος από τους δικαιοπρακτούντες ή τους αντιπροσώπους τους αγνοεί, κατά την κρίση του συμβολαιογράφου, την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας για μετάφραση γενικά των δηλώσεών του από την ξένη γλώσσα στην ελληνική και το αντίθετο, καθώς και του περιεχομένου του συμβολαίου από την ελληνική στην ξένη γλώσσα. Ο διερμηνέας ορκίζεται ενώπιον του συμβολαιογράφου, σύμφωνα με τις

**Άρθρο 10 ν. 2830/2000  
Διερμηνείς**

1. Αν κάποιος από τους δικαιοπρακτούντες ή τους αντιπροσώπους τους αγνοεί, κατά την κρίση του συμβολαιογράφου, την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας για μετάφραση γενικά των δηλώσεών του από την ξένη γλώσσα στην ελληνική και το αντίθετο, καθώς και του περιεχομένου του συμβολαίου από την ελληνική στην ξένη γλώσσα. Ο διερμηνέας ορκίζεται ενώπιον του συμβολαιογράφου, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής



<p>σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ότι θα ασκήσει πιστά τα καθήκοντά του.</p> <p>Προκειμένου για γλώσσα που είναι πολύ λίγο γνωστή, μπορεί να προσληφθεί σύμφωνα με τα παραπάνω διερμηνέας του διερμηνέα.</p> <p>2. Εάν κάποιος από τους δικαιοπρακτούντες ή τους αντιπροσώπους τους είναι κωφός ομιλών ή μη, ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, γνωρίζει όμως ανάγνωση και γραφή, οι δηλώσεις, ερωτήσεις και τυχόν παρατηρήσεις γίνονται:</p> <p>α) γραπτά προς τον ομιλούντα κωφό, ο οποίος απαντά προφορικά,</p> <p>β) προφορικά προς το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, ο οποίος απαντά γραπτά,</p> <p>γ) γραπτά προς τον μη ομιλούντα κωφό, ο οποίος απαντά γραπτά.</p> <p>Στις περιπτώσεις αυτές οι γραπτές ερωτήσεις και απαντήσεις επισυνάπτονται στο συμβόλαιο, πριν δε από την υπογραφή του το συμβόλαιο διαβάζεται από τον κωφό, ομιλούντα ή μη και γίνεται σχετική αναφορά σε αυτό.</p> <p>3. Εάν ο κωφός ομιλών ή μη, ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου δεν γνωρίζει ανάγνωση ή γραφή ή αδυνατεί για οποιονδήποτε λόγο να υπογράψει, προσλαμβάνεται ως διερμηνέας του πρόσωπο που να μπορεί να συνεννοηθεί μαζί του.</p> <p>4. Οι κατά τα ανωτέρω διερμηνείς προσυπογράφουν το σχετικό συμβόλαιο.</p> <p>5. Η μη τήρηση των ανωτέρω διατάξεων επιφέρει ακυρότητα του εγγράφου.».</p>	<p>Δικονομίας, ότι θα ασκήσει πιστά τα καθήκοντά του.</p> <p>Προκειμένου για γλώσσα που είναι πολύ λίγο γνωστή, μπορεί να προσληφθεί σύμφωνα με τα παραπάνω διερμηνέας του διερμηνέα.</p> <p>2. Εάν κάποιος από τους δικαιοπρακτούντες ή τους αντιπροσώπους τους είναι κωφός ή άλαλος ή κωφάλαλος, γνωρίζει όμως ανάγνωση και γραφή, οι δηλώσεις, ερωτήσεις και τυχόν παρατηρήσεις γίνονται:</p> <p>α) γραπτά προς τον κωφό, ο οποίος απαντά προφορικά,</p> <p>β) προφορικά προς τον άλαλο, ο οποίος απαντά γραπτά,</p> <p>γ) γραπτά προς τον κωφάλαλο, ο οποίος απαντά γραπτά.</p> <p>Στις περιπτώσεις αυτές οι γραπτές ερωτήσεις και απαντήσεις επισυνάπτονται στο συμβόλαιο, πριν δε από την υπογραφή του το συμβόλαιο διαβάζεται από τον κωφό ή τον κωφάλαλο και γίνεται σχετική αναφορά σε αυτό.</p> <p>3. Εάν ο κωφός ή ο άλαλος ή ο κωφάλαλος δεν γνωρίζει ανάγνωση ή γραφή ή αδυνατεί για οποιονδήποτε λόγο να υπογράψει, προσλαμβάνεται ως διερμηνέας του πρόσωπο που να μπορεί να συνεννοηθεί μαζί του</p> <p>4. Οι κατά τα ανωτέρω διερμηνείς προσυπογράφουν το σχετικό συμβόλαιο.</p> <p>5. Η μη τήρηση των ανωτέρω διατάξεων επιφέρει ακυρότητα του εγγράφου.</p>
<p><b>Άρθρο 21</b></p>	

**Δικαίωμα προστασίας θυμάτων  
κωφών ή προσώπων με σοβαρή  
αναπηρία λόγου κατά τη διάρκεια  
της ποινικής διαδικασίας -  
Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 69 ν.  
4478/2017**

Στην παρ. 5 του άρθρου 69 του ν. 4478/2017 (Α' 91) οι αναφορές σε «άλαλο» αντικαθίστανται από αναφορές σε «πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου» και η παρ. 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«5. Αν το θύμα είναι κωφός ή πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, η εξέτασή του γίνεται ως εξής: όλες οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις δίνονται στον κωφό, αφού καταγραφούν από τον γραμματέα της ανάκρισης ή του δικαστηρίου, ενώ οι απαντήσεις δίνονται από αυτόν γραπτώς ή στη νοηματική γλώσσα. Στο πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται προφορικά και αυτός απαντά γραπτώς ή στη νοηματική γλώσσα. Στο ακροατήριο οι γραπτές απαντήσεις που δόθηκαν από τον κωφό ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου, αφού μονογραφηθούν από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, καταγράφονται στα πρακτικά και συνοδεύουν τη δικογραφία. Αν ο κωφός ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου δεν ξέρει να διαβάσει ή να γράφει, όποιος διεξάγει την ανάκριση ή διευθύνει τη συζήτηση διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που αν είναι δυνατό, εκλέγονται κατά προτίμηση μεταξύ των προσώπων που συνήθισαν να συνεννοούνται με τον κωφό ή το πρόσωπο με σοβαρή αναπηρία λόγου. Κατά τα άλλα

Άρθρο 69 παρ. 5 ν. 4478/2017 (Α'91)

5. Αν το θύμα είναι κωφός ή άλαλος, η εξέτασή του γίνεται ως εξής: όλες οι ερωτήσεις και οι τυχόν παρατηρήσεις δίνονται στον κωφό, αφού καταγραφούν από τον γραμματέα της ανάκρισης ή του δικαστηρίου, ενώ οι απαντήσεις δίνονται από αυτόν γραπτώς ή στη νοηματική γλώσσα. Στον άλαλο οι ερωτήσεις και οι παρατηρήσεις δίνονται προφορικά και αυτός απαντά γραπτώς ή στη νοηματική γλώσσα. Στο ακροατήριο οι γραπτές απαντήσεις που δόθηκαν από τον κωφό ή άλαλο, αφού μονογραφηθούν από τον πρόεδρο και τον γραμματέα, καταγράφονται στα πρακτικά και συνοδεύουν τη δικογραφία. Αν ο κωφός ή ο άλαλος δεν ξέρει να διαβάσει ή να γράφει, όποιος διεξάγει την ανάκριση ή διευθύνει τη συζήτηση διορίζει έναν ή δύο διερμηνείς, που, αν είναι δυνατό, εκλέγονται κατά προτίμηση μεταξύ των προσώπων που συνήθισαν να συνεννοούνται με τον κωφό ή άλαλο. Κατά τα άλλα τηρούνται αν είναι δυνατό οι διατάξεις που αναφέρονται στους διερμηνείς.

<p>τηρούνται αν είναι δυνατό οι διατάξεις που αναφέρονται στους διερμηνείς.».</p>	
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 22</b> <b>Ορισμός υπεύθυνου στο δικαστήριο για ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία, ενημέρωσής τους, και διευκόλυνσης της εξυπηρέτησής τους - Τροποποίηση περ. β) παρ. 7 άρθρου 17 ν. 4938/2022</b></p> <p>Στην περ. β) της παρ. 7 του άρθρου 17 του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών (ν. 4938/2022, Α' 109) προστίθεται υποπερ. βιβ), και η παρ. 7 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p>«7. Τα όργανα που διευθύνουν τα δικαστήρια έχουν τις εξής αρμοδιότητες:</p> <p>α) Το τριμελές συμβούλιο:</p> <p>αα) ορίζει τους δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους που μετέχουν σε επιτροπές, συλλογικά όργανα της διοίκησης, συμβούλια ή άλλα μη δικαιοδοτικά όργανα, που προβλέπονται από τον νόμο ή τον κανονισμό του δικαστηρίου,</p> <p>αβ) καταρτίζει τις συνθέσεις των τμημάτων του δικαστηρίου πριν από την έναρξη του δικαστικού έτους, εφόσον ο νόμος ή ο κανονισμός του δικαστηρίου δεν ορίζει διαφορετικά. Στα δικαστήρια, όπου λειτουργούν περισσότερα από δύο (2) τμήματα, ο δικαστής δεν επιτρέπεται να υπηρετεί στο ίδιο τμήμα του δικαστηρίου πέραν της εξαετίας. Στην εξαετία αυτή συνυπολογίζεται και ο προγενέστερος της έναρξης ισχύος του παρόντος χρόνος υπηρεσίας στο ίδιο τμήμα,</p>	<p>Άρθρο 17 παρ. 7 ν. 4938/2022</p> <p>Τα όργανα που διευθύνουν τα δικαστήρια έχουν τις εξής αρμοδιότητες:</p> <p>α) Το τριμελές συμβούλιο:</p> <p>αα) ορίζει τους δικαστές και δικαστικούς υπαλλήλους που μετέχουν σε επιτροπές, συλλογικά όργανα της διοίκησης, συμβούλια ή άλλα μη δικαιοδοτικά όργανα, που προβλέπονται από τον νόμο ή τον κανονισμό του δικαστηρίου,</p> <p>αβ) καταρτίζει τις συνθέσεις των τμημάτων του δικαστηρίου πριν από την έναρξη του δικαστικού έτους, εφόσον ο νόμος ή ο κανονισμός του δικαστηρίου δεν ορίζει διαφορετικά. Στα δικαστήρια, όπου λειτουργούν περισσότερα από δύο (2) τμήματα, ο δικαστής δεν επιτρέπεται να υπηρετεί στο ίδιο τμήμα του δικαστηρίου πέραν της εξαετίας. Στην εξαετία αυτή συνυπολογίζεται και ο προγενέστερος της έναρξης ισχύος του παρόντος χρόνος υπηρεσίας στο ίδιο τμήμα,</p>

<p>αγ) παραπέμπει τα σημαντικά θέματα στην ολομέλεια του δικαστηρίου,</p> <p>αδ) αποφασίζει για οποιοδήποτε άλλο θέμα, το οποίο δεν υπάγεται ρητά από τον νόμο ή τον κανονισμό στην αρμοδιότητα του προέδρου του συμβουλίου ή της ολομέλειας (τεκμήριο αρμοδιότητας),</p> <p>αε) κατανέμει δικαστικούς υπαλλήλους στα διάφορα τμήματα και υπηρεσίες του δικαστηρίου,</p> <p>αστ) μετακινεί δικαστές από ένα τμήμα σε άλλο κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, εφόσον το επιβάλλουν ειδικές υπηρεσιακές ανάγκες.</p> <p>Το συμβούλιο αποφασίζει κατά πλειοψηφία και πάντοτε με τριμελή σύνθεση.</p> <p>β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου:</p> <p>βα) εκπροσωπεί το δικαστήριο και φροντίζει για την εύρυθμη διεξαγωγή των εργασιών του,</p> <p>ββ) αποφασίζει για τη σύγκληση της ολομέλειας του δικαστηρίου στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο ή τον κανονισμό του δικαστηρίου, καθορίζει την ημερήσια διάταξη και διευθύνει τις εργασίες της,</p> <p>βγ) ορίζει τους κατά το άρθρο 5 αναπληρωτές δικαστές,</p> <p>βδ) προσδιορίζει κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, σε επείγουσες περιπτώσεις, συζητήσεις υποθέσεων καθ' υπέρβαση του αριθμού που έχει καθοριστεί από την ολομέλεια ή τον κανονισμό του δικαστηρίου και σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το είκοσι τοις εκατό (20%) του αριθμού αυτού,</p> <p>βε) συγκαλεί το συμβούλιο με πρόσκληση που επιδίδεται με απόδειξη στα μέλη του συμβουλίου</p>	<p>αγ) παραπέμπει τα σημαντικά θέματα στην ολομέλεια του δικαστηρίου,</p> <p>αδ) αποφασίζει για οποιοδήποτε άλλο θέμα, το οποίο δεν υπάγεται ρητά από τον νόμο ή τον κανονισμό στην αρμοδιότητα του προέδρου του συμβουλίου ή της ολομέλειας (τεκμήριο αρμοδιότητας),</p> <p>αε) κατανέμει δικαστικούς υπαλλήλους στα διάφορα τμήματα και υπηρεσίες του δικαστηρίου,</p> <p>αστ) μετακινεί δικαστές από ένα τμήμα σε άλλο κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, εφόσον το επιβάλλουν ειδικές υπηρεσιακές ανάγκες.</p> <p>Το συμβούλιο αποφασίζει κατά πλειοψηφία και πάντοτε με τριμελή σύνθεση.</p> <p>β) Ο πρόεδρος του συμβουλίου:</p> <p>βα) εκπροσωπεί το δικαστήριο και φροντίζει για την εύρυθμη διεξαγωγή των εργασιών του,</p> <p>ββ) αποφασίζει για τη σύγκληση της ολομέλειας του δικαστηρίου στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο ή τον κανονισμό του δικαστηρίου, καθορίζει την ημερήσια διάταξη και διευθύνει τις εργασίες της,</p> <p>βγ) ορίζει τους κατά το άρθρο 5 αναπληρωτές δικαστές,</p> <p>βδ) προσδιορίζει κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, σε επείγουσες περιπτώσεις, συζητήσεις υποθέσεων καθ' υπέρβαση του αριθμού που έχει καθοριστεί από την ολομέλεια ή τον κανονισμό του δικαστηρίου και σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το είκοσι τοις εκατό (20%) του αριθμού αυτού,</p> <p>βε) συγκαλεί το συμβούλιο με πρόσκληση που επιδίδεται με απόδειξη στα μέλη του συμβουλίου και εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου και της ολομέλειας του δικαστηρίου,</p>
---	--

<p>και εκτελεί τις αποφάσεις του συμβουλίου και της ολομέλειας του δικαστηρίου,</p> <p>βστ) έχει την επιμέλεια της αλληλογραφίας του δικαστηρίου,</p> <p>βζ) προϊστάται της γραμματείας του δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 11,</p> <p>βη) εγκρίνει τη χορήγηση αντιγράφων,</p> <p>βθ) βεβαιώνει την ιδιότητα και το γνήσιο της υπογραφής των δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων,</p> <p>βι) αποφαινεται για τις αιτήσεις κατά προτίμηση προσδιορισμού συζήτησης υπόθεσης σε σύντομη δικάσιμο. Οι κατά προτίμηση προσδιοριζόμενες υποθέσεις δεν μπορούν να υπερβαίνουν τον αριθμό που έχει καθοριστεί από την ολομέλεια ή τον κανονισμό του δικαστηρίου,</p> <p>βια) ορίζει το ανακριτικό τμήμα, στο οποίο εισάγεται κάθε υπόθεση για την οποία παραγγέλθηκε κύρια ανάκριση.</p> <p>βιβ) ορίζει έναν (1) δικαστικό υπάλληλο που υπηρετεί στο δικαστήριο ως υπεύθυνο για ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία, ενημέρωσής τους, και διευκόλυνσης της εξυπηρέτησής τους.</p> <p>Στην άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών ο πρόεδρος επικουρείται από τα μέλη του συμβουλίου, στα οποία μπορεί να αναθέτει ορισμένες από αυτές.</p> <p>γ) Ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο, ασκεί όλες τις αρμοδιότητες του τριμελούς συμβουλίου και του προέδρου του.».</p>	<p>βστ) έχει την επιμέλεια της αλληλογραφίας του δικαστηρίου,</p> <p>βζ) προϊστάται της γραμματείας του δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 11,</p> <p>βη) εγκρίνει τη χορήγηση αντιγράφων,</p> <p>βθ) βεβαιώνει την ιδιότητα και το γνήσιο της υπογραφής των δικαστών και δικαστικών υπαλλήλων,</p> <p>βι) αποφαινεται για τις αιτήσεις κατά προτίμηση προσδιορισμού συζήτησης υπόθεσης σε σύντομη δικάσιμο. Οι κατά προτίμηση προσδιοριζόμενες υποθέσεις δεν μπορούν να υπερβαίνουν τον αριθμό που έχει καθοριστεί από την ολομέλεια ή τον κανονισμό του δικαστηρίου,</p> <p>βια) ορίζει το ανακριτικό τμήμα, στο οποίο εισάγεται κάθε υπόθεση για την οποία παραγγέλθηκε κύρια ανάκριση.</p> <p>Στην άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών ο πρόεδρος επικουρείται από τα μέλη του συμβουλίου, στα οποία μπορεί να αναθέτει ορισμένες από αυτές.</p> <p>γ) Ο δικαστής που διευθύνει το δικαστήριο, ασκεί όλες τις αρμοδιότητες του τριμελούς συμβουλίου και του προέδρου του.</p>
<p align="center"><b>Άρθρο 23</b></p> <p align="center"><b>Δικαιούχοι νομικής βοήθειας με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά</b></p>	

**τοις εκατό (67%) και άνω –  
Προσθήκη παρ. 3Α και  
τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 1 ν.  
3226/2004**

Στο άρθρο 1 του ν. 3226/2004 (Α' 24) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) προστίθεται παρ. 3Α, β) στην παρ. 4 προστίθεται δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 1 διαμορφώνεται ως εξής:

**«Άρθρο 1**

**Δικαιούχοι νομικής βοήθειας**

1. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας είναι οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δικαιούχοι είναι, επίσης, οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες τρίτου κράτους και ανιθαγενείς, εφόσον έχουν, νομίμως, κατοικία ή συνήθη διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Ως πολίτες χαμηλού εισοδήματος για την παροχή νομικής βοήθειας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις θεωρούνται εκείνοι, των οποίων το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τα δύο τρίτα των κατώτατων ετήσιων ατομικών αποδοχών, που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία. Σε περίπτωση ενδοοικογενειακής διαφοράς ή διένεξης, δεν λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα εκείνου με τον οποίο υπάρχει η διαφορά ή η διένεξη.

3. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας ως προς τις τυχόν ποινικές και αστικές αξιώσεις τους είναι και τα θύματα των εγκληματικών πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 187Α, 187Β, 323Α, 324, 339, 342, 348 παρ. 2 εδάφιο πρώτο, 348Α, 351Α Π.Κ. και στα άρθρα 29 παρ. 5 και 6 και 30 του ν. 4251/2014, καθώς και τα ανήλικα θύματα των πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 336, 338, 343, 345, 348, 348Β, 348Γ και 349

**Άρθρο 1 ν. 3226/2004 (Α' 24)**

**Δικαιούχοι νομικής βοήθειας**

1. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας είναι οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δικαιούχοι είναι, επίσης, οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες τρίτου κράτους και ανιθαγενείς, εφόσον έχουν, νομίμως, κατοικία ή συνήθη διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Ως πολίτες χαμηλού εισοδήματος για την παροχή νομικής βοήθειας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις θεωρούνται εκείνοι, των οποίων το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τα δύο τρίτα των κατώτατων ετήσιων ατομικών αποδοχών, που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία. Σε περίπτωση ενδοοικογενειακής διαφοράς ή διένεξης, δεν λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα εκείνου με τον οποίο υπάρχει η διαφορά ή η διένεξη.

3. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας ως προς τις τυχόν ποινικές και αστικές αξιώσεις τους είναι και τα θύματα των εγκληματικών πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 187Α, 187Β, 323Α, 324, 339, 342, 348 παρ. 2 εδάφιο πρώτο, 348Α, 351Α Π.Κ. και στα άρθρα 29 παρ. 5 και 6 και 30 του ν. 4251/2014, καθώς και τα ανήλικα θύματα των πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 336, 338, 343, 345, 348, 348Β, 348Γ και 349 Π.Κ.. Στις περιπτώσεις αυτές, το

<p>Π.Κ.. Στις περιπτώσεις αυτές, το εκάστοτε αρμόδιο όργανο, κατά τις διατάξεις του παρόντος, για παροχή νομικής βοήθειας μπορεί, αν κριθεί αναγκαίο, να διορίσει συνήγορο αυτεπαγγέλτως από τις καταστάσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 3.</p> <p>3Α. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας είναι και οι πολίτες με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, ανεξαρτήτως εισοδήματος, κράτους - μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δικαιούχοι είναι, επίσης, οι πολίτες με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, ανεξαρτήτως εισοδήματος, τρίτου κράτους και ανιθαγενείς, εφόσον έχουν, νομίμως, κατοικία ή συνήθη διαμονή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις περιπτώσεις αυτές, το αρμόδιο όργανο για παροχή νομικής βοήθειας, κατά τις διατάξεις του παρόντος, μπορεί, αν κριθεί αναγκαίο, να διορίσει συνήγορο αυτεπαγγέλτως από τις καταστάσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 3.</p> <p>4. Ειδικά, σε ό,τι αφορά την παροχή νομικής βοήθειας σε υπόπτους, κατηγορουμένους ή εκζητούμενους, καθώς και σε παρισταμένους προς υποστήριξη της κατηγορίας ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 6. Οι παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 6 δεν εφαρμόζονται για τους δικαιούχους της παρ. 3Α.».</p>	<p>εκάστοτε αρμόδιο όργανο, κατά τις διατάξεις του παρόντος, για παροχή νομικής βοήθειας μπορεί, αν κριθεί αναγκαίο, να διορίσει συνήγορο αυτεπαγγέλτως από τις καταστάσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 3.»</p> <p>4. Ειδικά, σε ό,τι αφορά την παροχή νομικής βοήθειας σε υπόπτους, κατηγορουμένους ή εκζητούμενους, καθώς και σε παρισταμένους προς υποστήριξη της κατηγορίας ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 6.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 24</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Διαδικασία παροχής νομικής βοήθειας – Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 2 ν. 3226/2004</b></p> <p>Στην παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 3226/2004 (Α΄ 24) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο πρώτο εδάφιο οι λέξεις «κατά την πρώτη παράγραφο»</p>	

αντικαθίστανται από τις λέξεις «κατά τις παρ. 1 και 3Α», β) προστίθεται δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 2

Διαδικασία

1. Η νομική βοήθεια παρέχεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου. Η αίτηση αναφέρει συνοπτικά το αντικείμενο της δίκης ή της πράξης και τα στοιχεία που βεβαιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την παροχή της βοήθειας.

2. Στην αίτηση επισυνάπτονται τα αναγκαία δικαιολογητικά αποδεικτικά της οικονομικής καταστάσεως (ιδίως αντίγραφο φορολογικής δήλωσης ή βεβαίωση του εφόρου ότι δεν υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης, αντίγραφο δήλωσης περιουσιακής καταστάσεως, εκκαθαριστικού σημειώματος, Α.Φ.Μ., βεβαιώσεις υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, ένορκες βεβαιώσεις) και αποδεικτικά της κατά τις παρ. 1 και 3Α του άρθρου 1 κατοικίας ή διαμονής, εάν πρόκειται για πολίτη τρίτου κράτους. Ειδικά για τους δικαιούχους της παρ. 3Α του άρθρου 1, επισυνάπτεται πιστοποιητικό ποσοστού αναπηρίας από το Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) ή από τις Ανώτατες Υγειονομικές Επιτροπές.

3. Με την επιφύλαξη του άρθρου 6, η αίτηση και τα δικαιολογητικά υποβάλλονται δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δίκη ή την πράξη για την οποία ζητείται η παροχή νομικής βοήθειας.

Η προθεσμία μπορεί να συντμηθεί σε περίπτωση μεταγενέστερης κλήτευσης. Η διαδικασία διεξάγεται

Άρθρο 2 ν.3226/2004 (Α' 24)

Διαδικασία

1. Η νομική βοήθεια παρέχεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου. Η αίτηση αναφέρει συνοπτικά το αντικείμενο της δίκης ή της πράξης και τα στοιχεία που βεβαιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την παροχή της βοήθειας.

2. Στην αίτηση επισυνάπτονται τα αναγκαία δικαιολογητικά αποδεικτικά της οικονομικής καταστάσεως (ιδίως αντίγραφο φορολογικής δήλωσης ή βεβαίωση του εφόρου ότι δεν υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης, αντίγραφο δήλωσης περιουσιακής καταστάσεως, εκκαθαριστικού σημειώματος, Α.Φ.Μ., βεβαιώσεις υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, ένορκες βεβαιώσεις) και αποδεικτικά της κατά την πρώτη παράγραφο του άρθρου 1 κατοικίας ή διαμονής, εάν πρόκειται για πολίτη τρίτου κράτους.

3.«Με την επιφύλαξη του άρθρου 6, η αίτηση και τα δικαιολογητικά υποβάλλονται δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δίκη ή την πράξη για την οποία ζητείται η παροχή νομικής βοήθειας.» Η προθεσμία μπορεί να συντμηθεί σε περίπτωση μεταγενέστερης κλήτευσης. Η διαδικασία διεξάγεται ατελώς και δεν είναι υποχρεωτική η παράσταση με δικηγόρο.

4. Για την παραδοχή της αίτησης αρκεί πιθανολόγηση. Ο αρμόδιος για την εξέταση της δικαστής μπορεί να εξετάσει μάρτυρες, καθώς και τον αιτούντα, με όρκο ή χωρίς όρκο, να συγκεντρώσει κάθε αναγκαία



<p>ατελώς και δεν είναι υποχρεωτική η παράσταση με δικηγόρο.</p> <p>4. Για την παραδοχή της αίτησης αρκεί πιθανολόγηση. Ο αρμόδιος για την εξέτασή της δικαστής μπορεί να εξετάσει μάρτυρες, καθώς και τον αιτούντα, με όρκο ή χωρίς όρκο, να συγκεντρώσει κάθε αναγκαία πληροφορία και στοιχείο και να διατάξει την κλήτευση του αντιδίκου.</p> <p>5. Η αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί σε περίπτωση μεταβολής των πραγματικών περιστατικών. Συμπληρωματική αίτηση επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση.</p> <p>6. Στις περ. των άρθρων 99 παρ. 3, 200 παρ. 1 εδ. β, 340 παρ. 1 και 2, 376 και 423 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή άλλων ειδικών διατάξεων που προβλέπουν αυτεπάγγελτο διορισμό συνηγόρου, η νομική βοήθεια χορηγείται αποκλειστικά με βάση όσα ορίζουν οι οικείες διατάξεις, χωρίς τήρηση της διαδικασίας του παρόντος άρθρου.».</p>	<p>πληροφορία και στοιχείο και να διατάξει την κλήτευση του αντιδίκου.</p> <p>5. Η αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί σε περίπτωση μεταβολής των πραγματικών περιστατικών. Συμπληρωματική αίτηση επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση.</p> <p>6. Στις περ. των άρθρων 99 παρ. 3, 200 παρ. 1 εδ. β, 340 παρ. 1 και 2, 376 και 423 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή άλλων ειδικών διατάξεων που προβλέπουν αυτεπάγγελτο διορισμό συνηγόρου, η νομική βοήθεια χορηγείται αποκλειστικά με βάση όσα ορίζουν οι οικείες διατάξεις, χωρίς τήρηση της διαδικασίας του παρόντος άρθρου.</p>
<p style="text-align: center;"><b>Άρθρο 25</b> <b>Συμβουλευτική βοήθεια –</b> <b>Τροποποίηση άρθρου 5 ν.</b> <b>3226/2004</b></p> <p>Στο τέλος του άρθρου 5 του ν. 3226/2004 (Α' 24) προστίθενται οι λέξεις «και πολίτες με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω» και το άρθρο 5 διαμορφώνεται ως εξής:</p> <p style="text-align: center;">«Άρθρο 5</p> <p style="text-align: center;">Συμβουλευτική βοήθεια</p> <p>Συμβουλευτική βοήθεια μπορεί να παρέχεται επί ποινικών υποθέσεων από τους εισαγγελείς υπηρεσίας και τους εισαγγελείς - επόπτες των</p>	<p>Άρθρο 5 ν. 3226/2004</p> <p>Συμβουλευτική βοήθεια</p> <p>Συμβουλευτική βοήθεια μπορεί να παρέχεται επί ποινικών υποθέσεων από</p>

	καταστημάτων κράτησης, και επί πολιτικών υποθέσεων από τους προέδρους υπηρεσίας των κατά τόπους αρμόδιων Δικαστηρίων, από τους οποίους θα ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τη δυνατότητα ένταξής τους στο σύστημα της νομικής βοήθειας για πολίτες χαμηλού εισοδήματος και πολίτες με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω.».	τους εισαγγελείς υπηρεσίας και τους εισαγγελείς-επόπτες των καταστημάτων κράτησης, και επί πολιτικών υποθέσεων από τους προέδρους υπηρεσίας των κατά τόπους αρμόδιων Δικαστηρίων, από τους οποίους θα ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τη δυνατότητα ένταξής τους στο σύστημα της νομικής βοήθειας για πολίτες χαμηλού εισοδήματος.
30.	Κατάργηση διατάξεων	
	<i>Διατάξεις αξιολογούμενης ρύθμισης που προβλέπουν κατάργηση</i>	<i>Καταργούμενες διατάξεις</i>

#### Η. Έκθεση εφαρμογής της ρύθμισης

31.	Συναρμοδιότητα Υπουργείων / υπηρεσιών / φορέων		
	Σχετική διάταξη αξιολογούμενης ρύθμισης	Συναρμόδια Υπουργεία – Συναρμόδιες υπηρεσίες / φορείς	Αντικείμενο συναρμοδιότητας
	Άρθρο 3	Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Επικρατείας	Κατοχύρωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών παροχών και φορολογικών διευκολύνσεων, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στη διάθεση και παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται συναλλακτικά στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης και της στέγης. Επίσης, διαμορφώνεται το πλαίσιο για την απαγόρευση των διακρίσεων των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στους ανωτέρω τομείς και θεσπίζεται ένα ελάχιστο επίπεδο προστασίας για τα άτομα που έχουν υπάρξει θύματα τέτοιων διακρίσεων.

Άρθρα 4-21	Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Επικρατείας	Η επικαιροποίηση της ορολογίας των βασικών νομοθετημάτων.
Άρθρο 22	Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Επικρατείας	Ορισμός σε κάθε δικαστήριο ή εισαγγελία της Χώρας υπεύθυνου για ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία, ενημέρωσής τους, και διευκόλυνσης της εξυπηρέτησής τους, με σκοπό τη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων τους.
Άρθρα 23 - 25	Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Επικρατείας	Επέκταση της χωρίς εισοδηματικά κριτήρια ένταξης στη νομική βοήθεια των ατόμων με αναπηρία.

32.	Έκδοση κανονιστικών πράξεων και εγκυκλίων			
Εξουσιοδοτική διάταξη	Είδος πράξης	Αρμόδιο ή επισπεύδον Υπουργείο ή υπηρεσία	Αντικείμενο	Χρονοδιάγραμμα (ενδεικτική ή αποκλειστική προθεσμία)
Άρθρο 3	Προεδρικό διάταγμα	Μετά από πρόταση του Υπουργού Επικρατείας που είναι αρμόδιος για τον Συντονιστικό Μηχανισμό για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία του άρθρου 69 του ν. 4488/2017 (Α' 137), των Υπουργών, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Δικαιοσύνης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού	Καθορίζονται τα μέτρα που είναι αναγκαία για την αποτελεσματική και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία ή χρόνια πάθηση στους τομείς της παρ. 2 του άρθρου 3 του ν. 4443/2016 (Α' 232).	

Αθήνα, 8 Φεβρουαρίου 2023

**ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ**

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

CHRISTOS STAIKOURAS CHRISTOS STAIKOURAS  
08.02.2023 16:59

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

**ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ  
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

KONSTANTINOS CHATZIDAKIS KONSTANTINOS CHATZIDAKIS  
08.02.2023 17:40

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

**ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

SPYRIDON-ADONIS GEORGIADIS SPYRIDON-ADONIS GEORGIADIS  
08.02.2023 17:31

ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

**ΥΓΕΙΑΣ**

ATHANASIOS PLEVRIS ATHANASIOS PLEVRIS  
08.02.2023 17:24

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ

**ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

NIKI KERAMEOS NIKI KERAMEOS  
08.02.2023 18:19

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

**ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ**

KONSTANTINOS TSIARAS KONSTANTINOS TSIARAS  
08.02.2023 17:00

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

**ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ**

GEORGIOS GERAPETRITIS GEORGIOS GERAPETRITIS  
08.02.2023 16:59

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ  
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

THEODOROS SKYLAKAKIS THEODOROS SKYLAKAKIS  
08.02.2023 18:45

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ